

Par Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darbu 2017.gadā

I. IEVADS

1. Pielikums informatīvajam ziņojumam „Par Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darbu 2017.gadā” sniedz pārskatu par Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk Tiesa) pieņemtajiem nolēmumiem 2017.gadā.
2. 2017.gadā Tiesa pasludināja 25 nolēmumus Latvijas lietās, no kurām 16 lietās tika pasludināti spriedumi par kopumā 19 sūdzībām, savukārt 9 lietās tika pieņemti lēmumi par kopumā 15 sūdzībām. Turpinājumā hronoloģiskā secībā vispirms tiek apskatīti Tiesas spriedumi, un tad – lēmumi.

II. TIESAS NOLĒMUMU APKOPOJUMS

II.1. SPRIEDUMI

3. Lietā *Kirins pret Latviju*¹ iesniedzējs savā 2007.gada 30.jūlija iesniegumā, atsaucoties uz Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk Konvencija) 6.panta 1.punktu, sūdzējās par 11 gadus ilgu tiesvedību (krimināllietas un civillietas izskatīšanu), lai saņemtu atlīdzību par kaitējumu, ko nodarīja policijas inspektora S.K. pielietotais pārmērīgais spēks. Iesniedzējs uzskatīja, ka viņam piešķirtā kompensācija bija neatbilstoša nodarītajam kaitējumam, jo policijas darbinieka vardarbības dēļ viņam strauji pasliktinājās redze un viņš kļuva akls. Savukārt atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu, skatot to kopsakarā ar Konvencijas 3.pantu, iesniedzējs sūdzējās, ka viņa rīcībā nebija pietiekami efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu, kas viņam spētu nodrošināt adekvātu kompensāciju par policijas darbinieka noziedzīgā nodarījuma radīto morālo kaitējumu.

Pieņemamības stadija:

Atbildot uz iesniedzēja sūdzību par tiesvedības ilgumu, valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzējs nav uzskatāms par “cietušo” Konvencijas izpratnē, jo nacionālā līmenī viņš ne reizi nebija sūdzējies par procesu ieilgšanu, turklāt iesniedzējs nebija izmantojis Civilprocesa likumā paredzēto iespēju lūgt tiesai paātrināt lietas izskatīšanu. Tiesa šos argumentus noraidīja, norādot, ka personas cietušā statuss ir atkarīgs no tā, vai nacionālā līmenī personai ir piešķirta kompensācija vai novērstas nelabvēlīgās sekas, kas iesniedzēja gadījumā nav noticis. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja iespēja vērsties nacionālajā tiesā Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 6.punktā noteiktajā kārtībā, lai paātrinātu lietas izskatīšanu, nav uzskatāma par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, jo iesniedzējam šāda iespēja ir pieejama tikai netieši.

Tiesa arī noraidīja valdības iebildumu, ka sūdzība par kriminālprocesa ilgumu ir iesniegta novēloti. Tiesa atsaucās uz saviem secinājumiem lietā *Liġeres pret Latviju*,² kurā, tāpat kā

¹ *Kirins pret Latviju* (iesniegums Nr.34140/07), 2017.gada 12.janvāra spriedums.

² *Liġeres pret Latviju* (iesniegums Nr.17/02), 2011.gada 28.jūnija spriedums.

iesniedzēja lietā, kriminālprocess un civilprocess bija tik cieši saistīti, ka to ilgumu nevarēja vērtēt izolēti.

Izskatīšana pēc būtības:

Visupirms Tiesa atgādināja, ka kriminālprocess, kurā iesniedzējs bija civilprasītājs, un tam sekojošais civilprocess bija savstarpēji saistīti, tādēļ tā vērtēja abu procesu kopējo ilgumu. Tiesa arī atgādināja, ka, izvērtējot tiesvedības ilgumu, ir jāņem vērā lietas sarežģītība un iesniedzēja un atbildīgo iestāžu rīcība. Tiesa piekrita, ka kriminālprocesu sarežģīja divi elementi – apsūdzētā izvairīšanās no tiesas un nepieciešamība aicināt tiesu medicīnas ekspertus, lai noteiktu iesniedzējam nodarīto miesas bojājumu smagumu un cēlonisko saikni starp bojājumiem un iesniedzēja veselības pasliktināšanos. Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja lūgumi atlikt lietas izskatīšanu būtiski neietekmēja kopējo procesa ilgumu, un kritizēja ilgo valsts iestāžu bezdarbību gan apsūdzētā policijas darbinieka meklēšanā, gan nepieciešamo medicīnisko dokumentu saņemšanā. Savukārt civilprocesa ietvaros, ņemot vērā krimināllietas izskatīšanas ilgumu un to, ka procesa mērķis bija atlīdzināt iesniedzējam kaitējumu par pielietoto nesamērīgo spēku, Tiesas ieskatā valsts iestādes nerīkojās ar īpašo rūpību, kas no tām tiek prasīta, izskatot lietas par policijas vardarbību. Rezultātā Tiesa vienbalsīgi atzina, ka kopējais procesa ilgums (11 gadi) nav uzskatāms par saprātīgu un ka tādēļ ir noticis Konvencijas 6. panta pārkāpums.

Pievēršoties iesniedzēja sūdzībai par to, ka viņam nav pienācīgi atlīdzināts vardarbības nodarītais kaitējums, Tiesa to apvienoja ar sūdzību par efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa nodrošināšanu un atgādināja, ka Konvencijā garantēto tiesību uz dzīvību vai spīdzināšanas aizlieguma pārkāpumu gadījumā morālā kaitējuma kompensācija ir viena no atlīdzinājuma iespējām. Tiesa konstatēja, ka iesniedzējs nacionālā līmenī bija cēlis prasību gan par medicīnisko izdevumu atlīdzināšanu, gan arī par morālā kaitējuma atlīdzību, tomēr ar galīgo spriedumu iesniedzējam tika atlīdzināti tikai medicīniskie izdevumi. Savukārt prasība daļā par morālo kaitējumu tika noraidīta, jo nacionālās tiesas nekonstatēja tiešu cēlonisko sakarību starp iesniedzējam nodarītajiem miesas bojājumiem un redzes zudumu. Tiesa atzīmēja, ka iesniedzēja lietas izskatīšanas laikā nacionālās tiesas civilprocesā vēl tieši nepiemēroja Satversmes 92.pantu – tikai 2009.gadā Talsu traģēdijas lietā Augstākās tiesas Senāts pirmo reizi atzina Satversmes 92.pantu par tieši piemērojamu morālā kaitējuma prasībās, kas izrietēja no notikumiem vēl pirms Konvencijas spēkā stāšanās Latvijā. Vērtējot argumentu par to, ka iesniedzējs prasībā nebija atsaucies uz Civilprocesa likuma 1635.pantu, kuru sāka piemērot no 2006.gada 1.marta, Tiesa norādīja, ka prasījumiem uz šī panta pamata nav atpakaļejoša spēka. Iepriekšminētie secinājumi bija pietiekami, lai Tiesa vienbalsīgi konstatētu, ka iesniedzējam viņa civillietas izskatīšanas laikā nacionālā līmenī nebija pieejami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, un atzītu, ka ir pārkāpts Konvencijas 13.pants, skatot to kopsakarā ar Konvencijas 3.pantu.

Piešķirtā kompensācija:

9 200 eiro par morālo kaitējumu.

4. Lietā *Dzirnīs pret Latviju*³ iesniedzējs savā 2005.gada 10 martā iesniegumā sūdzējās par to, ka laika posmā no 2000.gada līdz 2005.gadam pieņemto nacionālo tiesu nolēmumu rezultātā, kuri atzina par spēkā neesošiem iesniedzēja noslēgtos nekustamā īpašuma pirkuma līgumus, viņam tika atņemtas tiesības uz nekustamo īpašumu Jūrmalā, kuru viņš bija labticīgi ieguvis

³ *Dzirnīs pret Latviju* (iesniegums Nr.25082/05), 2017.gada 26.janvāra spriedums.

uz augšminēto pirkuma līguma pamata. Iesniedzējs uzskatīja, ka tādējādi ir pārkāptas viņa Konvencijas 1.protokola 1.pantā garantētās tiesības uz īpašumu.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības iebildumu par to, ka šī strīda izskatīšana neietilpst Tiesas kompetencē, jo Latvija, ratificējot Konvenciju bija iesniegusi atrunu par to, ka uz strīdiem, kas saistīti ar īpašumu denacionalizāciju, nav attiecināmas Konvencijas 1.protokola 1.panta prasības. Tiesa norādīja, ka strīda izskatīšanā nacionālajās tiesās tika piemērotas ne tikai atrunā minēto likumu normas, bet arī Civillikums, tādēļ iesniedzēja sūdzība bija ārpus Latvijas iesniegtās atrunas tvēruma. Tiesa arī noraidīja valdības iebildumu, ka iespējamā iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz īpašumu nav uzskatāma par valsts atbildību un ka primārā atbildība par to būtu jāuzņemas privātpersonai, kas bija strīdus īpašuma iepriekšējā īpašniece un ar kuru iesniedzējs bija noslēdzis pirkuma līgumu. Tāpat Tiesa noraidīja valdības iebildumu par to, ka iesniedzējs nebija ievērojis sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai Tiesā, kā arī iebildumu par to, ka pirms vērsšanās Tiesā iesniedzējs nebija izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo nebija apstrīdējis zemesgrāmatu tiesneša lēmumu un nebija apstrīdējis lietā piemēroto Civilprocesa likuma normu atbilstību Satversmei. Tiesas ieskatā neviens no šiem mehānismiem izskatāmās lietas kontekstā nebūtu uzskatāms par efektīvu.

Izskatīšana pēc būtības:

Pievēršoties lietas būtībai, Tiesa norādīja, ka, lai izlemtu, vai valsts iejaukšanās personas tiesībās uz īpašumu atbilst Konvencijas 1.protokola 1.panta prasībām, tai jāizvērtē, vai iejaukšanās ir notikusi saskaņā ar likumu, vai tai ir bijis leģitīms mērķis un vai tā ir bijusi samērīga. Tiesa secināja, ka nacionālie tiesību akti attiecībā uz īpašuma tiesībām bija precīzi un skaidri. Tāpat tā atzina, ka īpašuma tiesību pāreja likumīgajam īpašniekam atbilstoši nacionālo tiesību normām atbilda sabiedrības interesēm, un līdz ar to valsts iejaukšanās mērķis bija leģitīms.

Vērtējot samērīguma aspektu, Tiesa, atsaucoties uz iepriekš iedibināto praksi, pirmkārt, atzīmēja, ka nacionālās iestādes nav pierādījušas, ka iesniedzējs būtu rīkojies pretēji labai ticībai. Otrkārt, Tiesa uzsvēra nacionālo iestāžu rīcības nekonsekvenci. Proti, Tiesa norādīja, ka Jūrmalas pašvaldība tiesas procesā neiebilda pret īpašuma tiesību atjaunošanu fiziskai personai pēc tam, kad Ministru kabinets jau bija lēmis par īpašuma saglabāšanu valsts īpašumā. Tāpat Tiesa norādīja uz Latvijas iestāžu darbības neatbilstību likumam, jo valsts tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu netika pienācīgi nostiprinātas Zemesgrāmatā. It īpaši Tiesa uzsvēra likumā ietvertu un svarīgo Zemesgrāmatu ierakstu lomu lietās, kas attiecas uz tiesībām uz īpašumu, un atzīmēja, ka Ministru kabineta rīkojuma, ar kuru strīdus nekustamais īpašums tika saglabāts valsts īpašumā, publicēšana "Latvijas Vēstnesī" nav uzskatāms par efektīvu saziņas līdzekli ar sabiedrību šādu lietu kontekstā. Tiesa neuzskatīja, ka strīdus nekustamais īpašums būtu bijis svarīgs objekts, kas nepieciešams valsts interešu aizsardzībai. Treškārt, Tiesa norādīja, ka iesniedzējam nav bijuši pieejami nekādi citi kompensējoši mehānismi nacionālajā līmenī, kas varētu labot kļūdas, ko bija pieļāvušas nacionālās iestādes, aizskarot viņa kā labticīga ieguvēja tiesības, un panākt taisnīgu risinājumu. Šo iemeslu dēļ Tiesa vienbalsīgi secināja, ka iejaukšanās sūdzības iesniedzēja tiesībās uz īpašumu nav bijusi samērīga, un tādēļ ir pielauts Konvencijas 1.protokola 1.panta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

93 283,50 eiro (88 283,50 eiro apmērā par materiālajiem zaudējumiem, ko veido īpašuma kadastrālā vērtība, 5 000 eiro par morālo kaitējumu).

5. Lietā *Schmidt pret Latvija*⁴ iesniedzēja savā 2005.gada 10.jūnija iesniegumā sūdzējās, ka viņai bija liegta tiesības uz taisnīgu tiesu, jo lietas notikumu laikā 2003.-2004.gadā viņa dzīvoja Vācijā, nesaņēma tiesas pavēsti un tādēļ nebija informēta par laulības šķiršanas prasības izskatīšanu Latvijas tiesā. Iesniedzējas ieskatā tādējādi tika pārkāptas viņas Konvencijas 6.pantā garantētās tiesības.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzītos argumentus par sūdzības nepieņemamību izskatīšanai. Attiecībā uz iespēju vērsties Satversmes tiesā, lai apstrīdētu Civilprocesa likuma normu par pušu aicināšanu uz tiesa sēdi atbilstību Satversmei, Tiesa atzīmēja, ka iesniedzējas sūdzība savā būtībā bija saistīta ar tiesību normas piemērošanu, nevis pašas normas konstitucionalitāti, tādēļ iesniedzējai nebija pienākuma vērsties Satversmes tiesā. Attiecībā uz iespēju lūgt procesuālā termiņa atjaunošanu apelācijas sūdzības iesniegšanai Tiesa konstatēja, ka tā vietā iesniedzēja bija izvēlējusies vērsties pie Augstākās tiesas priekšsēdētāja, kurš nolēma iesniegt protestu par nacionālās tiesas spriedumu. Tiesas ieskatā lūgumam atjaunot procesuālo termiņu apelācijas sūdzības iesniegšanai bija tāds pats mērķis kā Augstākās tiesas priekšsēdētāja protestam, proti, sprieduma pārskatīšana, līdz ar to iesniedzējai nebija pienākuma izmantot vēl vienu saturiski līdzīgu tiesību aizsardzības mehānismu. Tiesa arī uzskatīja, ka iesniedzēja bija ievērojusi Konvencijā noteikto sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai, jo galīgo lēmumu lietā pieņēma Augstākās tiesas Senāts, noraidot Augstākās tiesas priekšsēdētāja iesniegto protestu. Visbeidzot, Tiesas ieskatā nebija pamata atzīt, ka iesniedzējai netika nodarīts būtisks kaitējums, jo civilprocesā iesniedzējai pašai klāt neesot tika šķirta viņas laulība, kas savukārt ietekmēja viņas privāto un ģimenes dzīvi, kā arī radīja mantiskas sekas.

Izskatīšana pēc būtības:

Izvērtējot sūdzības būtību, Tiesa visupirms atgādināja tās judikatūrā vairākkārt uzsvērtu principu, ka tiesu iestādēm ir pienākums rīkoties ar pienācīgu rūpību, lai nodrošinātu pušu procesuālo tiesību ievērošanu, tajā skaitā pienākums darīt visu, lai par tiesvedību tiktu informēts atbildētājs, tādējādi dodot viņam iespēju piedalīties tiesas sēdē un aizstāvēt savas intereses.

Pievēršoties izskatāmās lietas apstākļiem, Tiesa norādīja, ka nacionālais normatīvais regulējums neuzlika tiesām pienākumu noskaidrot atbildētāja dzīvesvietu. Tāpat tiesām arī nebija jākonstatē, vai prasītājs pats ir izdarījis visu iespējamo, lai noskaidrotu atbildētāja atrašanās vietu; jebkāda veida papildu pasākumi varēja tikt piemēroti tikai pēc prasītāja iniciatīvas, turklāt nepastāvēja procesuālās aizsardzības līdzekļi, kas būtu izmantojami gadījumos, kad prasītājs pats nav ieinteresēts noskaidrot atbildētāja atrašanās vietu. Turklāt Tiesa atzīmēja, ka lietas materiālos bija vairākas norādes par to, ka iesniedzējas adrese prasītājam bija zināma. Savā prasībā viņš bija minējis, ka ir sazvaniņies ar iesniedzēju, izmantojot fiksēto tālruņa līniju, ko apstiprināja arī lietā esošās liecinieku liecības. Prasītājs bija informēts par visiem iesniedzējas īpašumiem, tai skaitā dzīvokli Hamburgā. Turklāt prasītājam un iesniedzējai bija kopīgi bērni. Tādēļ Tiesa uzskatīja, ka nacionālās tiesas rīcībā bija pietiekami daudz informācijas, lai apšaubītu prasītāja teikto, ka viņam nav zināma iesniedzējas dzīvesvieta, un nacionālajai tiesai pirms sludinājuma ievietošanas oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” bija jāmēģina izmantot citus līdzekļus, lai noskaidrotu atbildētājas dzīvesvietu. Tiesa īpaši atzīmēja, ka sludinājuma ievietošana oficiālajā

⁴ *Schmidt pret Latviju* (iesniegums Nr.22493/05), 2017.gada 27.aprīļa spriedums.

laikrakstā pati par sevi nav neatbilstoša Konvencijas 6.pantā nostiprinātajiem pamatprincipiem, taču šis līdzeklis būtu jāizmanto kā galējais līdzeklis pēc tam, kad citi pasākumi ir izrādījušies neefektīvi.

Tiesa arī noraidīja valdības izvirzīto argumentu, ka iesniedzēja pati ar rīcību bija radījusi šķēršļus viņas atrašanai. Tiesa atzīmēja, ka lietas notikumu laikā spēkā esošais normatīvais regulējums neuzlika viņai pienākumu deklarēt savu dzīvesvietu, jo tobrīd viņai jau bija beidzies uzturēšanās atļaujas termiņš. Savukārt uzturēšanās atļaujas mērķiem iesniedzēja bija pienācīgā kārtā sniegusi ziņas par sevi, informējot, ka iepriekš norādītā adrese Latvijā vairs nav viņas dzīvesvieta. Tā kā piemērojamās tiesību normas neuzlika par pienākumu iesniedzējai sniegt informāciju par viņas jauno dzīvesvietu ārvalstīs, no nacionālo tiesību normu viedokļa viņa bija uzskatāma par personu, kuras dzīvesvieta nav zināma un kura ir aicināma uz tiesas sēdi, ievietojot sludinājumu oficiālajā laikrakstā, kas arī tika izdarīts. Jebkurā gadījumā, pēc Tiesas domām, lai arī abas puses būtu varējušas izrādīt lielāku rūpību, tomēr viņu rīcība neatsver pienācīgās rūpības trūkumu no nacionālo iestāžu puses, it īpaši ņemot vērā to, kādas sekas nacionālā tiesvedība atstāja attiecībā uz iesniedzējas statusu, viņas privāto un ģimenes dzīvi un mantisko stāvokli.

Visbeidzot, Tiesa noraidīja valdības argumentu, ka iesniedzēja pati bija atteikusies no savām tiesībām piedalīties tiesvedībā. Tiesa uzsvēra, ka persona var atteikties no piedalīšanās tiesvedībā, ja tā ir informēta par šādas tiesvedības esamību. Šajā lietā Tiesa nepiekrita valdības teiktajam, ka iesniedzēja patiesībā zināja par tiesvedību Latvijas tiesā, jo nekas no lietā esošajiem materiāliem to neapstiprināja. Apstākļi, ka iesniedzēja un prasītājs bija rakstveidā vienojušies par kopdzīves izbeigšanu, nenozīmēja, ka iesniedzēja bija informēta par laulības šķiršanas prasības iesniegšanu, vēl jo vairāk, par šīs prasības izskatīšanas laiku un vietu. Visu augšminēto secinājumu gaismā Tiesa vienbalsīgi atzina, ka izskatot laulības šķiršanas prasību, netika nodrošinātas iesniedzējas tiesības uz taisnīgu tiesu, un tādēļ ir noticis Konvencijas 6. panta 1. punkta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

6 000 eiro (5 000 eiro par morālo kaitējumu un 1 000 eiro par tiesāšanās izdevumiem).

6. Lietā *Osipkovs un citi pret Latviju*⁵ iesniedzēji – četras fiziskās personas un divas juridiskas personas – savā 2007.gada 13.jūlija iesniegumā, atsaucoties uz Konvencijas 1.protokola 1.pantu, sūdzējās, ka viņiem atņemts nekustamais īpašums, proti, 30 ha meža Jūrmalas pilsētas teritorijā, nepiešķirot kompensāciju. Viens no iesniedzējiem daļu no strīdus īpašumiem bija ieguvis pēc tam, kad 1999.gadā Rīgas apgabaltiesa bija taisījusi spriedumu par īpašuma tiesību atzīšanu iesniedzējam un vēl divām personām, savukārt pārējie iesniedzēji īpašumus bija ieguvuši uz pirkuma līguma pamata. Iesniedzēji īpašuma tiesības zaudēja pēc tam, kad Augstākā tiesa pēc Senāta priekšsēdētāja protesta 2003.gadā atcēla Rīgas apgabaltiesas 1999.gada spriedumu, jo konstatēja, ka nebija īpašuma tiesību apstiprinošu dokumentu uz augšminētajiem 30 ha Jūrmalā.

Pieņemamības stadija:

Vērtējot sūdzības pieņemamību izskatīšanai, Tiesa visupirms konstatēja, ka viena iesniedzēja sūdzība netika nosūtīta valdībai viedokļa iesniegšanai, jo iesniedzējs nacionālās tiesvedības ietvaros nebija iesniedzis kasācijas sūdzību, tādēļ Tiesa secināja, ka viņš nebija

⁵ *Osipkovs un citi pret Latviju* (iesniegums Nr.39210/07), 2017.gada 4.maija spriedums.

izsmēlis viņam pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus un viņa sūdzību atzina par nepieņemamu izskatīšanai pēc būtības.

Arī pret pārējo iesniedzēju sūdzībām valdība bija izvirzījusi vairākus iebildumus saistībā ar šo sūdzību pieņemamību. Attiecībā uz vienu no juridiskajām personām valdība norādīja, ka tā ir tikusi likvidēta pēc tam, kad tās sūdzība nosūtīta valdībai, tādēļ uzskatāms, ka šis iesniedzējs ir zaudējis cietušā statusu Konvencijas izpratnē. Tiesa konstatēja, ka ne šīs juridiskās personas valde, ne administrators tiesvedības gaitā Tiesā nebija sazinājušies ar Tiesu, piemēram, iesniedzot papildu apsvērumus, tādēļ Tiesas ieskatā šis iesniedzējs bija zaudējis procesuālo statusu. Attiecībā uz divām fiziskām personām valdība norādīja, ka šie iesniedzēji bija pārdevuši savus nekustamos īpašumus pirms tika atcelts tiesas spriedums, kas atzina viņu īpašuma tiesības, tādēļ arī šos iesniedzējus valdības ieskatā nevarēja uzskatīt par "cietušajiem" Konvencijas izpratnē. Tiesa piekrita valdības argumentam un arī šo divu iesniedzēju sūdzības atzina par nepieņemamām izskatīšanai pēc būtības.

Taču Tiesa noraidīja valdības argumentu, ka tiesvedība attiecībā uz diviem atlikušajiem iesniedzējiem ir izbeidzama, jo strīds bija saistīts ar zemes reformas jautājumiem, kuri saskaņā ar Latvijas iesniegto atrunu neietilpst Tiesas jurisdikcijā. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka strīds nebija saistīts ar zemes reformas jautājumiem; tā vietā tas bija civiltiesisks strīds par īpašumtiesību atzīšanu. Tiesa arī noraidīja valdības iebildumu, ka abi iesniedzēji nebija izsmēluši nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo viņi varēja apstrīdēt regulējuma, kas paredz tiesības Augstākās tiesas Senāta priekšsēdētājam iesniegt protestu, konstitucionalitāti Satversmes tiesā. Šajā sakarā Tiesa atzīmēja, ka abi iesniedzēji procesuālo statusu nacionālajā tiesvedībā ieguva jau pēc Augstākās tiesas Senāta priekšsēdētāja 2003.gada 24.oktobra protesta iesniegšanas, un tāpēc viņiem nebūtu bijis iespējams vērsties Satversmes tiesā, lai apstrīdētu šī protesta konstitucionalitāti.

Izskatīšana pēc būtības:

Vērtējot iesniedzēju sūdzības pēc būtības, Tiesa konstatēja, ka abu iesniedzēju īpašumtiesības bija ierakstītas Zemesgrāmatā, tādēļ bija uzskatāms, ka viņiem bija "tiesības uz īpašumu" Konvencijas 1.protokola 1.panta izpratnē. Ņemot vērā, ka nacionālās tiesvedības rezultātā iesniedzējiem nekustamais īpašums tika atsavināts, dzēšot attiecīgos Zemesgrāmatas ierakstus, Tiesa secināja, ka ir notikusi iejaukšanās viņu tiesībās uz īpašumu. Atbilstoši Tiesas judikatūrā iedibinātajiem principiem, lai konstatētu, vai valsts iejaukšanās personas tiesībās uz īpašumu atbilst Konvencijas 1.protokola 1.panta prasībām, ir jāizvērtē, vai iejaukšanās ir notikusi saskaņā ar likumu, vai tai ir bijis leģitīms mērķis un vai tā ir bijusi samērīga.

Tiesa visupirms atzina, ka iejaukšanās likumiskais pamats bija Civillikuma normas un ka iejaukšanās notika nolūkā labot iestāžu pieļauto kļūdu, tādējādi leģitīmais mērķis bija vispārējo sabiedrības interešu aizsardzība.

Vērtējot samērīguma aspektu, Tiesa izvērtēja gan valsts iestāžu, gan pašu iesniedzēju rīcību nacionālās tiesvedības laikā. Tiesa konstatēja, ka valsts iestādes bija pieļāvušas vairākas nepilnības īpašumtiesību atjaunošanas procesā, taču tās bija savlaicīgi centušās novērst īpašumtiesību prettiesisku atjaunošanu, lai gan nevarēja novērst strīdus īpašuma pārdošanu iesniedzējiem. Vērtējot pašu iesniedzēju rīcību, Tiesa piekrita nacionālo tiesu secinājumam, ka viņi nebija rīkojušies labticīgi, jo iesniedzēji iegādājās īpašumu jau pēc tam, kad bija atcelts 1999.gada spriedums, kas atjaunoja īpašumtiesības, turklāt viens no iesniedzējiem

nevarēja apgalvot, ka nebija informēts par īpašumtiesību strīdu, jo iepriekš šajā procesā bija piedalījies kā vienas puses pārstāvis.

Visbeidzot, vērtējot, vai iesniedzējiem nacionālajā līmenī bija pieejami jebkādi kompensējoši mehānismi, Tiesa norādīja, ka, pat ja nacionālās tiesas neuzskatīja, ka iesniedzēji bija rīkojušies labticīgi, šis secinājums nekādi neietekmēja starp iesniedzējiem un iepriekšējiem īpašniekiem noslēgto pirkuma līgumu tiesiskumu. Atsaucoties uz pirkuma līgumu nosacījumiem un Civillikuma normām par zaudējumu atlīdzību, iesniedzējiem bija iespējams prasīt zaudējumu atlīdzību no personām, kuras viņiem pārdeva strīdus īpašumu. Tomēr iesniedzēji šo iespēju nebija izmantojuši, kā arī nebija nekādā veidā mēģinājuši apstrīdēt šī mehānisma efektivitāti. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, Tiesa vienbalsīgi secināja, ka iejaukšanās iesniedzēju tiesībās ir bijusi samērīga un Konvencijas 1.protokola 1.pants nav pārkāpts.

7. Lietā *Bože pret Latviju*⁶ iesniedzējs savā 2005.gada 9 decembra iesniegumā, atsaucoties uz Konvencijas 8.pantu (tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību), sūdzējās par 2004.gada maijā viņa mājoklī notikušo apskati, kas faktiski bija kratīšana. Iesniedzējs apgalvoja, ka kratīšana notika bez tiesas lēmuma un bez iesniedzēja piekrišanas, turklāt kratīšanas laikā tika izņemti iesniedzēja datori, kuros atradās personīgā sarakste un informācija par izgudrojumu. Atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu (tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli), iesniedzējs apgalvoja, ka viņam nav bijusi iespēja sūdzēties par policijas darbībām vai saņemt atlīdzinājumu par izņemtajos datoros esošās informācijas zaudēšanu.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzītos argumentus, ka iesniedzēja sūdzība nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības, jo iesniedzējs nav pietiekami pamatojis, kā datoru izņemšana un ekspertīzes veikšana ir pārkāpusi viņa Konvencijas 8.pantā garantētās tiesības, un ka iesniedzējs nav izmantojis viņam pieejamās iespējas vērsties prokuratūrā vai administratīvajā tiesā par policijas darbinieku rīcību. Tiesas ieskatā fakts, ka policija iekļuva iesniedzēja dzīvoklī un izņēma priekšmetus, jau pats par sevi norādīja uz iejaukšanos Konvencijas 8.pantā garantētajās tiesībās. Tiesa arī uzskatīja, ka iesniedzējs bija izsmēlis pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus, vērstoties prokuratūrā, kā arī administratīvajā tiesā.

Izskatīšana pēc būtības:

Pievēršoties iesniedzēja sūdzības būtībai, Tiesa uzskatīja, ka ir notikusi iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz mājokļa un privātās dzīves neaizskaramību. Tiesa norādīja, ka iesniedzējs bija piekritis ielaist policijas darbiniekus savā mājoklī tā apskatei, taču viņam netika pienācīgi sniegta informācija par tiesībām atteikties to darīt, vai par iespējamām sekām, piekrītot apskates veikšanai. Turpinājumā Tiesa vērtēja, vai iejaukšanās atbilda Konvencijas 8.panta 2.punktā iekļautajām prasībām, proti, vai tā notika “saskaņā ar likumu”, vai tā bija vērsta uz leģitīma mērķa sasniegšanu un vai tā bija samērīga. Attiecībā uz pirmo kritēriju Tiesa atgādināja, ka likumam, kas pieļauj iejaukšanos Konvencijā garantētajās tiesībās, ir jābūt pietiekami skaidram un paredzamam, lai persona varētu atbilstoši regulēt savu uzvedību. Pievēršoties izskatāmās lietas faktiem, Tiesa uzsvēra, ka no lietas materiāliem neizrietēja, ka iesniedzējs bija pienācīgi informēts par priekšmetu izņemšanas likumisko pamatu. Tiesas ieskatā no saņemtās informācijas iesniedzējam pamatoti varēja rasties iespaids, ka policijas rīcība, apskatot viņa mājokli, būs atšķirīga no kratīšanas un

⁶ *Bože pret Latviju* (iesniegums Nr.40927/05), 2017.gada 18.maija spriedums.

izņemšanas. Ņemot vērā, ka gan likumā, gan praksē atšķirība starp apskati un kratīšanu nebija acīmredzama, Tiesa uzskatīja, ka bija īpaši svarīgi nodrošināt efektīvu uzraudzību, lai nepieļautu iespējamus pārkāpumus policijas darbinieku rīcībā, tādēļ turpinājumā pievērsās policijas rīcības atbilstības likumam pārbaudēm nacionālā līmenī. Uzsverot, ka šāda pārbaude primāri ir nacionālo iestāžu uzdevums, Tiesa tomēr konstatēja, ka iesniedzēja lietā šajā pārbaudē tika pieļauti trūkumi. Pirmkārt, prokuratūras iestādes ar atpakaļejošu spēku grozīja priekšmetu izņemšanas likumisko pamatu, proti, sākotnējā pārbaudē atsaucās uz Latvijas Kriminālprocesa kodeksa normām, taču vēlāk pamatojums tika mainīts uz likuma “Par policiju” normām, kas paredz policijas tiesības veikt priekšmetu izņemšanu. Tiesas ieskatā šī rīcība norādīja uz skaidrības trūkumu par izņemšanas likumisko pamatu.

Otrkārt, Tiesa norādīja, ka nacionālajā līmenī nebija pienācīgi izvērtēts izņemšanas likumiskais pamats. Pat pieņemot, ka iesniedzējam piederošie priekšmeti – dators un datora cietais disks – tika izņemti, pamatojoties uz likuma “Par policiju” 12.panta pirmās daļas 24.punktu, Tiesa norādīja, ka šī norma atļauj izņemt tikai tādus priekšmetus, kuru glabāšana ir aizliegta vai kuriem ir noteikta īpaša aprītes kārtība. Tādējādi dators un datora cietais disks nevarēja tikt izņemti, pamatojoties uz šo normu. Turklāt Tiesas ieskatā arī administratīvā tiesa nebija pietiekami vērtējusi apskates laikā veiktās izņemšanas tiesiskumu un apjomu. Tiesa norādīja, ka arī pēckontrole pār policijas darbībām šajā lietā nebija nodrošinājusi iesniedzējam pietiekamu un efektīvu aizsardzību, tādēļ tā vienbalsīgi konstatēja, ka izņemšana nav notikusi saskaņā ar likumu, kas savukārt nozīmēja, ka ir pielauts Konvencijas 8.panta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

3 000 eiro par morālo kaitējumu.

8. Lietā *Silkāne un pieci citi pret Latviju*⁷ iesniedzēji sūdzējās, ka ir pārkāptas viņu tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Pieņemamības stadija

Sūdzību pieņemamība izskatīšanai pēc būtības atsevišķi netika vērtēta.

Izvērtēšana pēc būtības:

Tiesa atzīmēja, ka tiesvedības ilgums ir vērtējams lietas apstākļu gaismā un atbilstoši šādiem kritērijiem: lietas sarežģītība; iesniedzēju un valsts iestāžu rīcība tiesvedības laikā; procesā skartās iesniedzēja intereses. Atsaucoties uz spriedumu lietā *Veiss pret Latviju*,⁸ kurā Tiesas konstatētā pārkāpuma iemesls bija līdzīgs izskatāmajām lietām, Tiesa, nesniedzot savu vērtējumu par lietu faktiem, vienbalsīgi atzina, ka arī šajās lietās process ir nesamērīgi ieildzis kā rezultātā ir pārkāpts Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Piešķirtās kompensācijas:

Lietā *Silkāne un Gordjušina pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējam kompensāciju par morālo kaitējumu 3 000 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 8 gadi, 11 mēneši un 11 dienas trīs tiesu instancēs.

⁷ *Silkāne un Gordjušina pret Latviju* (iesniegums Nr.70890/13); *Ašmanis, Ašmane un Ašmane pret Latviju* (iesniegums Nr.71499/13); *Rubine pret Latviju* (iesniegums Nr.24333/14); *Klēgere pret Latviju* (iesniegums Nr.35916/14); *Štova pret Latviju* (iesniegums Nr.64203/14); *Romanovs pret Latviju* (iesniegums Nr.16590/15), 2017.gada 8.jūnija spriedums.

⁸ *Veiss pret Latviju* (iesniegums Nr.15152/12), 2014.gada 28.janvāra spriedums.

Lietā *Ašmaņi pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējiem kompensāciju par morālo kaitējumu 10 000 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 12 gadi, 10 mēneši un 16 dienas vienā tiesu instancē.

Lietā *Šutova pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējai kompensāciju par morālo kaitējumu 3 000 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 9 gadi, 4 mēneši un 3 dienas trīs tiesu instancēs.

Lietā *Rubine pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējai kompensāciju par morālo kaitējumu 1 500 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 7 gadi, 1 mēnesis un 1 diena trīs tiesu instancēs.

Lietā *Klēgere pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējai kompensāciju par morālo kaitējumu 1 000 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 5 gadi, 11 mēneši un 21 diena trīs tiesu instancēs.

Lietā *Romanovs pret Latviju* Tiesa piesprieda iesniedzējam kompensāciju par morālo kaitējumu 1 000 eiro apmērā. Kopējais tiesvedības ilgums šajā lietā bija 6 gadi, 1 mēnesis un 10 dienas trīs tiesu instancēs.

9. Lietā *Frolovs pret Latviju*⁹ iesniedzējs savā 2006.gada 25.marta iesniegumā atsaucās uz Konvencijas 6.pantu un apgalvoja, ka krimināllietas iztiesāšanas laikā 2003.gadā Latvijas tiesas ir pārkāpušas viņa tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, tiesības uz pieeju tiesai un tiesības uz aizstāvību. Iesniedzējs uzskatīja, ka šo Konvencijas normu pārkāpumu veido nacionālo tiesu atteikums izskatīt apelācijas sūdzību, ko bija iesniedzis viņa aizstāvis, jo pats iesniedzējs uz apelācijas instances tiesas sēdēm nebija ieradies. Atsaucoties uz Konvencijas 3.pantu (spīdzināšanas aizliegums), iesniedzējs apgalvoja, ka Kurzemes apgabaltiesa nav ņēmusi vērā viņa līdztiesājamo A.D. un V.P. sniegtās liecības, ka pirmstiesas izmeklēšanas laikā viņi esot fiziski ietekmēti, lai piespiestu liecināt pret iesniedzēju.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzīto argumentu, ka iesniedzēja sūdzība nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības, jo iesniedzējs nav ievērojis sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai Tiesā. Tiesa norādīja, ka iesniedzējs savu pirmo vēstuli, lai arī neatbilstošu Tiesas noteiktajai iesnieguma formai, bija nosūtījis 2006.gada 25.martā, tādējādi iekļaujoties sešu mēnešu termiņā, rēķinot no pēdējā Latvijas tiesas nolēmuma. Atbildot uz Tiesas lūgumu iesniegt aizpildītu pieteikuma formu, iesniedzējs bija to savlaicīgi iesniedzis.

Izskatīšana pēc būtības:

Pievēršoties iesniedzēja sūdzībai par tiesībām uz aizstāvību, Tiesa norādīja, ka nacionālās tiesas nekad nebija apšaubījušas to, ka aizstāvis V.K. apelācijas tiesvedībā var pārstāvēt iesniedzēju, lai gan apelācijas sūdzību bija sagatavojis cits aizstāvis, savukārt V.K. bija nolīgusi iesniedzēja sieva, nevis pats iesniedzējs. Vērtējot nacionālo tiesu atteikumu skatīt iesniedzēja apelācijas sūdzību, jo viņš bez pamatota iemesla neieradās uz apelācijas tiesas sēdēm, Tiesa atzīmēja, ka kriminālprocesa taisnīguma nodrošināšanā apsūdzētā klātbūtne tiesas sēdēs ir ļoti būtiska, taču Tiesas ieskatā tikpat svarīgi ir nodrošināt, lai apsūdzētais tiek pienācīgi aizstāvēts gan pirmās, gan otrās instances tiesā; turklāt tiesības uz aizstāvību ir svarīgākas. Fakts, ka apsūdzētais, lai gan ir atbilstoši aicināts uz tiesas sēdi, neierodas uz to

⁹ *Frolovs pret Latviju* (iesniegums Nr.13289/06), 2017.gada 15.jūnija spriedums.

bez attaisnojoša iemesla, nevar būt par iemeslu, lai viņam liegtu tiesības uz aizstāvību. Atbildot uz valdības argumentu, ka iesniedzējs, neierodoties uz tiesas sēdēm, ir atteicies no Konvencijas 6.pantā garantētajām tiesībām, Tiesa piekrita, ka likuma normai jācenšas novērst neierašanos uz tiesas sēdēm bez attaisnojoša iemesla, tomēr apsūdzēto nevar sodīt, radot ierobežojumus viņa tiesībām uz aizstāvību. Tiesas ieskatā leģitīmā prasība, ka apsūdzētajam jāierodas uz tiesas sēdi, var tikt nodrošināta ar citiem līdzekļiem, neliedzot tiesības uz aizstāvību. Tiesa uzsvēra, ka attiecībā uz iesniedzēju bija spēkā lēmums par apcietinājuma piemērošanu, un lietas notikumu laikā spēkā esošā Kriminālprocesa kodeksa norma skaidri paredzēja apsūdzētā pienākumu ierasties uz tiesas sēdi, tomēr no Kriminālprocesa kodeksa normas nepārprotami neizrietēja ierobežojums aizstāvim pārstāvēt klientu, kas nav ieradies uz apelācijas tiesas sēdi. Tiesa secināja, ka šajā lietā nekas neliecināja, ka iesniedzējs būtu atteicies no tiesībām uz aizstāvību, kas ir Konvencijas 6.panta 3.(c) apakšpunktā nostiprināta atsevišķa tiesība. Šo apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka nacionālo tiesu atteikums izskatīt iesniedzēja aizstāvja iesniegto apelācijas sūdzību pārkāpa Konvencijas 6.pantā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu un tiesības uz aizstāvību.

Pievēršoties iesniedzēja sūdzībai par vardarbību pierādījumu iegūšanā, Tiesa visupirms lēma, ka, ņemot vērā secinājumus lietā *Cēsniņš pret Latviju*¹⁰, šī sūdzība ir skatāma Konvencijas 6.panta 1.punkta kontekstā. Tiesa uzsvēra, ka jautājums par pierādījumu pieļaujamību ir nacionālo tiesu ziņā, savukārt Tiesa vērtē, vai process kopumā, tajā skaitā pierādījumu iegūšana, bija taisnīgs. Šajā sakarā Tiesa atgādināja, ka pierādījumu, kas iegūti pārkāpjot Konvencijā iekļautās tiesības, izmantošana kriminālprocesā rada bažas par procesa taisnīgumu arī tādā gadījumā, ja šiem pierādījumiem nebija izšķirošas nozīmes personas notiesāšanā. Vērtējot konkrētās lietas faktus, Tiesas ieskatā Kurzemes apgabaltiesa bija sniegusi pārlicinošus argumentus, kādēļ tā neuzskatīja līdztiesājamo A.D. un V.P. liecības par ticamām, tajā skaitā ņemot vērā arī to, ka ne apsūdzētie, ne viņu aizstāvji pēc pratināšanās ne reizi nebija sūdzējušies par iespējamu vardarbību. Rezultātā Tiesa vienbalsīgi atzina šo iesniedzēja sūdzību par acīmredzami nepamatotu un noraidīja.

Piešķirtā kompensācija:

Tiesa uzskatīja, ka pārkāpuma konstatēšana šajā lietā ir pietiekams atlīdzinājums, un finansiālu kompensāciju nepiešķir.

10. Lietā *Oderovs pret Latviju*¹¹ iesniedzējs savā 2008.gada 26.marta iesniegumā sūdzējās, ka valsts iestāžu rīcība, noklausoties telefonsarunu starp viņu un zvērinātu advokātu 2005.gada aprīlī, maijā un oktobrī, pārkāpa iesniedzēja klienta-advokāta sarunu konfidencialitātes principu un tādējādi arī Konvencijas 8.pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzītos argumentus par sūdzības nepieņemamību izskatīšanai. Attiecībā uz valdības iebildumu, ka iesniedzējam netika nodarīts būtisks kaitējums, Tiesa norādīja, ka sūdzība ir saistīta ar klienta-advokāta sarunu konfidencialitātes ievērošanu, kas iesniedzējam ir ļoti būtisks jautājums. Savukārt attiecībā uz apsvērumu, ka iesniedzējs nav izmantojis visus tiesību aizsardzības līdzekļus Tiesa norādīja, ka iesniedzējs vairākas reizes vērsās ar sūdzībām prokuratūras iestādēs, kuras tās izskatīja pēc būtības. Lai gan iesniedzējs nebija tieši sūdzējies par Operatīvās darbības likuma normu ievērošanu, atbildīgais prokurors bija izvērtējis telefonsarunu noklausīšanās tiesiskumu, tai skaitā atsaucoties arī uz

¹⁰ *Cēsniņš pret Latviju* (iesniegums Nr.9278/06), 2014.gada 11.februāra spriedums.

¹¹ *Oderovs pret Latviju* (iesniegums Nr.21979/08), 2017.gada 15.jūnija spriedums.

Konvencijas 8.pantu. Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējs bija ievērojis Konvencijā noteikto sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai, jo pēc galīgā prokuratūras lēmuma saņemšanas bija savlaicīgi vērsies Tiesā.

Izskatīšana pēc būtības:

Izvērtējot pēc būtības sūdzību par telefonsarunu noklausīšanos, Tiesa uzsvēra tās judikatūrā iedibinātos principus, proti, ka iejaukšanās personas tiesībās uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību ir attaisnojama, ja tā ir notikusi saskaņā ar likumu, tai ir bijis leģitīms mērķis un tā ir bijusi nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā. Tiesa piekrita prokuratūras iestāžu secinājumiem, ka iejaukšanās notika, pamatojoties uz Operatīvās darbības likuma normām, un tās mērķis bija noziedzīga nodarījuma novēršana. Turpinājumā Tiesa atzīmēja, ka telefonsarunu noklausīšanos var veikt tikai ar tiesneša atļauju, kas tiek noformēta rakstveidā. Operatīvās darbības rezultātā iegūtā informācija ir jāiesniedz tai nacionālajai tiesai, kura ir atbildīga par kriminālprocesa iztiesāšanu. Atsaucoties uz valdības sniegto informāciju, Tiesa konstatēja, ka iesniedzēja telefonsarunu noklausīšanās notika saskaņā ar tiesneša atļauju un visos gadījumos tika ievēroti likumā noteiktie procesuālie termiņi, taču līdzīgi kā citās Latvijas lietās (piemēram, *Šantare un Labažņikovs pret Latviju*¹²), arī šajā lietā Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējam kriminālprocesa laikā nebija iespējams pārliecināties par to, vai bija saņemts tiesneša akcepts telefonsarunu noklausīšanai. Lai gan prokuratūras iestādes iesniedzējam bija apstiprinājušas, ka tiesneša atļauja ir saņemta, Tiesas ieskatā prokuratūras iestāžu sniegtās atbildes nebija pietiekami detalizētas. Ņemot vērā šos apsvērumus, Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējam kriminālprocesa laikā netika nodrošināta efektīva pēckontrole pār viņa apstrīdēto operatīvās darbības pasākumu tiesiskumu, kas savukārt nesniedza pietiekamu procesuālo aizsardzību pret iespējamu patvaļu.

Tiesa arī atsevišķi izvērtēja, vai iesniedzēja telefonsarunu noklausīšanās rezultātā tika pārkāpta klienta-advokāta sarunu konfidencialitāte. Tiesa atzīmēja, ka vismaz viena no telefonsarunām bija notikusi starp aizstāvi un aizdomās turēto kriminālprocesā. Tiesa norādīja, ka, lai gan Konvencijas 8.pants aizsargā visa veidu saziņu starp indivīdiem, tas sniedz papildus aizsardzību tieši saziņai starp advokātu un viņa klientu. Tiesa neuzskatīja par nepieciešamu nošķirt klienta-advokāta saziņas veidus, uzskatot, ka šai saziņai vienmēr ir privāts un konfidenciāls raksturs. Tā kā valdība nebija iesniegusi informāciju, kas apstiprinātu, ka saziņa starp klientu un advokātu tikusi izmantota prettiesiskiem mērķiem, Tiesa uzskatīja, ka šajā gadījumā iejaukšanās iesniedzēja saziņā ar viņa aizstāvi nebija nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā.

Visu šo apsvērumu gaismā Tiesa vienbalsīgi atzina, ka ir noticis Konvencijas 8.panta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

2 500 eiro (1 500 eiro par morālo kaitējumu, 1 000 eiro par tiesāšanās izdevumiem).

11. Lietā *Ozols pret Latviju*¹³ iesniedzējs savā 2010.gada 10.decembra iesniegumā sūdzējās par Konvencijas 6.panta 1.punkta (tiesības uz taisnīgu tiesu) un 3.(d) apakšpunkta (pušu līdztiesības princips) iespējamu pārkāpumu. Iesniedzējs apgalvoja, ka krimināllietas, kas tika izskatīta 2005.-2008.gadā, ietvaros viņam tika liegta iespēja tiesā noprotināt liecinieku

¹² *Šantare un Labažņikovs pret Latviju* (iesniegums Nr. 34148/07), 2016.gada 31.marta spriedums.

¹³ *Ozols pret Latviju* (iesniegums Nr.61257/08), 2017.gada 13.jūlija spriedums.

E.A., kā arī sūdzējās par pamatojuma trūkumu par iesniedzēja vainu noziedzīgā nodarījumā nacionālo tiesu nolēmumos, ar kuriem viņš atzīts par vainīgu.

Pieņemamības stadija:

Sūdzību pieņemamība izskatīšanai pēc būtības atsevišķi netika vērtēta.

Izskatīšana pēc būtības:

Visupirms Tiesa atgādināja, ka pušu līdztiesības princips ir specifisks tiesību uz taisnīgu tiesu aspekts, kas būtu jāņem vērā procesa taisnīguma izvērtēšanā. Pievēršoties izskatāmajai lietai, Tiesa konstatēja, ka nacionālās tiesas vairākkārt mēģināja nodrošināt E.A. ierašanos, un ne vienmēr E.A. norādītie iemesli bija nepārvarami, lai kavētu tiesas sēdes, savukārt nacionālās tiesas varēja pielikt lielākas pūles E.A. pieaicināšanā. Tomēr Tiesa ņēma vērā, ka iesniedzēja aizstāvis vēlāk atteicās no tiesībām uzaicināt uz tiesas sēdi E.A. Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējs bija pietiekami labi informēts par sekām, kas var iestāties, ja apsūdzētais atsakās no būtiskām aizstāvības tiesībām. Tajā pašā laikā, atzīmējot iesniedzēja aizstāvja stingro nostāju pret to, ka E.A. liecības tiek nolasītas tiesas sēdē, Tiesa turpināja lietas skatīšanu ar izvērtējumu par to, vai tiesas pieņemtais lēmums nolasīt E.A. liecības ir būtiski ietekmējis kopējo procesa taisnīgumu.

Tiesa norādīja, ka E.A. liecībai nebija izšķiroša nozīme iesniedzēja notiesāšanā un ka iesniedzējam bija iespējas izmantot citus aizstāvības līdzekļus, kas līdzsvarotu liecinieka E.A. neierašanos uz tiesas sēdēm, no kuriem vairākus iesniedzējas arī izmantoja. Piemēram, viņu visa procesa gaitā pārstāvēja advokāts, kurš efektīvi izmantoja tiesības izjautāt lieciniekus; pirmās instances tiesa pieprasīja papildu informāciju par E.A. izmeklēšanas laikā sniegto liecību, pret ko iesniedzējs neiebilda; lai arī iesniedzējs vairākkārt iebilda pret E.A. liecību nolasīšanu tiesas sēdē, viņš ne reizi neapstrīdēja E.A. sniegto liecību patiesumu. Savukārt apelācijas instances tiesa E.A. liecību izmantoja, lai apstiprinātu citus pierādījumus. Turklāt nacionālās tiesas iesniedzējam piedāvāja iespēju uzdot jautājumus E.A. netieši, ko viņš neizmantoja. Visbeidzot Tiesa atzina, ka nacionālās tiesas sniedza pietiekamu pamatojumu spriedumam, kas ļāva iesniedzējam saprast notiesāšanas iemeslus. Šo apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka ne Konvencijas 6.panta 1.punkts, ne 6. panta 3.(d) apakšpunkts nav pārkāpts.

12. Lietā *Ābele pret Latviju*¹⁴ iesniedzējs, kurš kopš dzimšanas ir kurlmēms, savos 2012.gada 12.septembra un 24.oktobra iesniegumos sūdzējās par ieslodzījuma apstākļiem Brasas cietumā laikā no 2011.gada decembra līdz 2015.gada februārim.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzīto pieņemamības argumentu, ka iesniedzējs nav izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, proti, nav uzturējis sūdzību par neatbilstošiem ieslodzījuma apstākļiem administratīvajā tiesā. Tiesa uzsvēra, ka sūdzībām par sliktiem ieslodzījuma apstākļiem ir divas atlīdzinājuma iespējas – ieslodzījuma apstākļu uzlabošana (preventīvs mehānisms) vai kompensācijas piešķiršana. Tiesas ieskatā šajā lietā nozīmīgs fakts bija tas, ka iesniedzējs, iesniedzot sūdzību Tiesā, turpināja uzturēties, viņaprāt, neatbilstošos ieslodzījuma apstākļos. Tādēļ Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja sūdzības izskatīšana administratīvajā tiesā nebūtu efektīvs preventīvs mehānisms un nesniegtu viņam pietiekamu atlīdzinājumu lietas notikumu laikā.

¹⁴ *Ābele pret Latviju* (iesniegumi Nr.60429/12 un 72760/12), 2017.gada 5.oktobra spriedums.

Izskatīšana pēc būtības:

Turpinājumā Tiesa vērtēja iesniedzēja sūdzības būtību, atsevišķi analizējot apstākļus katrā no Brasas cietuma kamerām, kurā iesniedzējs bija uzturējies, kopsakarā ar iesniedzēja īpašajām vajadzībām, kuras atbildīgajām iestādēm bija jāņem vērā. Tiesa atzina, ka laika posmā no 2012.gada 1.janvāra līdz 2013.gada 26.februārim iesniedzējs uzturējās kamerā, kuras platība uz vienu ieslodzīto bija mazāka nekā 3m². Šāds izmērs neatbilda Konvencijas 3.pantam, kā to savā judikatūrā ir interpretējusi Tiesa. Laika posmā no 2013.gada 26.februāra līdz 2015.gada 16.februārim iesniedzējs uzturējās kamerās, kuru platība uz vienu ieslodzīto bija robežās no 3m² līdz 4m². Vērtējot šo periodu, Tiesa ņēma vērā Tiesībsarga ziņojumu un secinājumus par līdzīgām sūdzībām no Brasas cietumā ieslodzītajām personām. Tiesa pievērsa uzmanību iesniedzēja īpašajām vajadzībām, proti, nepieciešamībai pēc dzirdes aparāta, kuru iesniedzējs saņēma tikai 2015.gadā, grūtībām sazināties ar cietuma darbiniekiem, kā arī iesniedzējam piemērotu aktivitāšu trūkumu. Lai gan iesniedzējam bija pieejams psihologs, sociālais darbinieks, kapelāns un atsevišķos gadījumos arī surdotulks, Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējam tika piemērots tāds pats režīms, noteikumi un resocializācijas pasākumi, kā pārējiem ieslodzītajiem, savukārt cietuma darbinieki nepielika papildu pūles, lai pārvarētu acīmredzamo komunikācijas barjeru ar iesniedzēju. Ņemot vērā visus iepriekšminētos apstākļus, Tiesa vienbalsīgi secināja, ka ir pieļauts Konvencijas 3.panta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

7 500 eiro par morālo kaitējumu.

13. Lietā *Kalēja pret Latviju*¹⁵ iesniedzēja 2008.gada 28.marta iesniegumā sūdzējās, ka krimināllietas, kurā viņa tika saukta pie kriminālatbildības par naudas piesavināšanos, izskatīšana bija nesamērīgi ilga (9 gadi), turklāt pirmstiesas izmeklēšanas laikā, nopratinot viņu kā liecinieci, netika nodrošinātas tiesības uz aizstāvību. Iesniedzējas ieskatā tādējādi tika pārkāptas viņas tiesības, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts un 3.(c) apakšpunkts.

Pieņemamības stadija:

Vērtējot iesniedzējas sūdzību par tiesību uz aizstāvību iespējamo pārkāpumu, Tiesa noraidīja valdības argumentu, ka iesniedzējas sūdzība nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības, jo, piemērojot iesniedzējai liecinieces statusu, 1998.gadā uzsāktais kriminālprocess viņu tieši neietekmēja. Tiesas ieskatā šis arguments bija cieši saistīts ar sūdzības būtību, tādēļ tā lēma to izskatīt kopā ar jautājumu, no kura datuma būtu aprēķināms procesa ilgums izskatāmajā lietā.

Izskatīšana pēc būtības:

Izskatot iesniedzējas sūdzību par kopējo tiesvedības ilgumu, Tiesa visupirms atgādināja, ka krimināllietās lietas izskatīšanas termiņš Konvencijas 6.panta 1.punkta izpratnē tiek aprēķināts no brīža, kad personai tiek izvirzīta apsūdzība. Savukārt jēdziens “apsūdzības izvirzīšana” Konvencijas 6.panta izpratnē ir brīdis, kad kompetentā iestāde oficiāli informē personu par tai izvirzīto apsūdzību par iespējamo pastrādāto noziedzīgo nodarījumu, vai no brīža, kad kompetentās iestādes ar savu rīcību saistībā ar aizdomām par personas nodarījumu būtiski ietekmē personas stāvokli. Tiesas ieskatā lietas izskatīšanas termiņa aprēķināšana ir jāsāk no 1998.gada 16.janvāra, kad Valsts policija pieņēma lēmumu par krimināllietas ierosināšanu, ietverot konkrētu apgalvojumu par iesniedzējas iespējamo naudas piesavināšanos. Tiesa norādīja, ka 1998.gada 16.janvāra lēmumā bija faktiski ietvertas

¹⁵ *Kalēja pret Latviju* (iesniegums Nr.22059/08), 2017.gada 5.oktobra spriedums.

aizdomas, ka iesniedzēja ir pastrādājusi noziedzīgo nodarījumu, par ko viņa beigās tika notiesāta. Lai gan iesniedzēja netika informēta par šo lēmumu un līdz 2005.gadam pret viņu netika izvirzīta apsūdzība, viņa tika nopratināta par konkrētiem faktiem saistībā ar noziedzīgo nodarījumu jau 1998.gada 16.janvārī. Apstāklim, ka iesniedzēja sākotnēji tika nopratināta liecinieces statusā un tikai vēlāk kā apsūdzētā, Tiesas ieskatā nebija izšķirošas nozīmes, jo papildus 1998.gada 16.janvāra nopratināšanai, krimināllietas izmeklēšanas laikā iesniedzēja tika aicināta uz nopratināšanu vēl piecas reizes, lai sniegtu liecības par vairākām epizodēm saistībā ar iespējamo naudas piesavināšanos, kā arī divas reizes konfrontēta. Tādēļ Tiesa uzskatīja, ka policijas darbības kopumā liecināja par to, ka jau sākotnēji, pieņemot 1998.gada 16.janvāra lēmumu, un visā pirmstiesas izmeklēšanas laikā tā uzskatīja iesniedzēju par aizdomās turētu, lai arī iesniedzējai bija noteikts liecinieces procesuālais statuss. Savukārt par termiņa beigu datumu uzskatāms 2007.gada 29.novembris, kad Augstākās tiesas Senāts noraidīja iesniedzējas kasācijas sūdzību. Tādējādi lietas izskatīšana kopumā ilga 9 gadus un 10 mēnešus trīs tiesu instancēs.

Vērtējot to, vai krimināllietas izskatīšanas ilgums ir saprātīgs, Tiesa atgādināja, ka tā ņem vērā lietas sarežģītību, iesniedzēja un kompetento iestāžu rīcību un konkrētajā procesā aizskartās iesniedzēja intereses. Tiesa piekrita, ka iesniedzējas krimināllietā bija pietiekami sarežģīta, jo iesniedzēja tika apsūdzēta par naudas piesavināšanos kopumā 19 epizodēs un lietā bija divi apsūdzētie, taču lietas sarežģītība Tiesas ieskatā pati par sevi nevarēja attaisnot procesa ilgumu. Tiesa nekonstatēja, ka iesniedzējas rīcība būtu būtiski paildzinājusi krimināllietas izskatīšanu. Pievēršoties kompetento iestāžu rīcībai, Tiesa norādīja, ka pirmstiesas izmeklēšana ilga vairāk nekā 7 gadus un 9 mēnešus un ka liela daļa izmeklēšanas pasākumu tika veikti tikai pēc tam, kad prokurors bija nosūtījis krimināllietu izmeklēšanas turpināšanai. Turpinājumā Tiesa norādīja uz būtiskiem trūkumiem izmeklēšanā, kuri tika novērsti tikai pēc tam, kad lieta tika trīs reizes nosūtīta atpakaļ papildu izmeklēšanai. Tiesas ieskatā tieši šie trūkumi, kas netika novērsti saprātīgā termiņā, noveda pie nesamērīgi ilga pirmstiesas procesa. Tāpat Tiesa konstatēja ilgus bezdarbības posmus laikā, kad lieta tika izskatīta tiesā, jo pēc krimināllietas nodošanas iztiesāšanai, pirmās instances tiesā – 1 gadu, un apelācijas instances tiesā – 8 mēnešus nenotika neviena tiesas sēde. Tādēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka ir pielauts Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.

Pievēršoties sūdzībai par tiesību uz aizstāvību iespējamiem pārkāpumiem, Tiesa atgādināja, ka atbilstoši Konvencijas 6.panta 3.(c) apakšpunktam iesniedzējai bija tiesības uz aizstāvību no 1998.gada 16.janvāra. Tiesa norādīja, ka tobrīd spēkā esošais nacionālais regulējums neparedzēja lieciniekam tiesības uz aizstāvību, un iesniedzēja arī netika informēta par šādām tiesībām, tādēļ Tiesas ieskatā nevarēja būt ne runas par to, ka iesniedzēja bija atteikusies no savām tiesībām uz aizstāvību. Tiesas arī norādīja, ka tikai līdz ar Kriminālprocesa likuma spēkā stāšanos lieciniekiem tika nodrošinātas tiesības uz aizstāvību, taču iesniedzēja nevarēja izmantot šo normatīvā regulējuma uzlabojumu, jo tobrīd viņai vairs nebija liecinieces, bet gan apsūdzētās statuss. Taču ņemot vērā, ka iesniedzēja kopš izmeklēšanas sākuma un izmeklēšanas laikā tika informēta par viņas kā liecinieces tiesībām, kuras ietvēra tiesības neliecināt pret sevi, kā arī aizstāvības pozīcijas konstantu nemainīgumu visā krimināllietas iztiesāšanas laikā, Tiesa secināja, ka iesniedzējai tika nodrošinātas procesuālās garantijas. Tāpat Tiesa norādīja, ka izmeklēšanas laikā iesniedzēja netika turēta apcietinājumā, tādēļ iesniedzējai netika liegtas tiesības uz aizstāvību pirms un pēc policijas veiktās nopratināšanas, turklāt iesniedzēja pati atteicās no aizstāvja klātbūtnes pēc tam, kad viņai tika izvirzīta apsūdzība. Ievērojot iepriekš minēto, Tiesa vienbalsīgi atzina, ka Konvencijas 6.panta 1.punkta un 3.(c) apakšpunkts nav pārkāpts.

Piešķirtā kompensācija:

4 000 eiro par morālo kaitējumu.

14. Lietā *Ostroveņecs pret Latviju*¹⁶ iesniedzējs savā 2013.gada 24.maija iesniegumā sūdzējās, ka Valsts policijas konvoja darbinieki 2010.gada maijā Rīgas apgabaltiesas aizturēto personu telpā bija pielietojuši pret viņu fizisku spēku, nodarot miesas bojājumus, un ka šī incidenta izmeklēšana nebija efektīva. Iesniedzēja ieskatā tādējādi tika pārkāpts Konvencijas 3.pants (spīdzināšanas un necilvēcīgas apiešanās aizliegums, izmeklēšanas efektivitāte).

Pieņemamības stadija:

Valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzējs savu sūdzību ir iesniedzis novēloti, jo lēmums izbeigt krimināllietu par dienesta pilnvaru pārsniegšanu tika pieņemts 2012.gada jūlijā, savukārt sūdzība Tiesā tika iesniegta tikai 2013.gada maijā. Taču Tiesa uzskatīja, ka šajā lietā kompetentās iestādes nebija rīkojušās konsekventi no procesuālā viedokļa, jo iesniedzēja mātes iesniegtās sūdzības par krimināllietas izbeigšanu sākotnēji tika izskatītas pēc būtības, bet pēc tam noraidītas procesuālu apsvērumu dēļ. Tādējādi iesniedzējam bija pamats uzskatīt, ka viņam ir tiesības turpināt aizstāvēt savas intereses pašam, izmantojot viņa ieskatā efektīvo tiesību aizsardzības līdzekli – sūdzību virsprokuroram. Ņemot vērā, ka virsprokurora lēmums atstāt iesniedzēja sūdzību bez izskatīšanas tika pieņemts 2012.gada decembrī, Tiesa secināja, ka iesniedzējs bija ievērojis sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai.

Izskatīšana pēc būtības:

Vērtējot iesniedzēja sūdzību par konvoja darbinieku pielietoto spēku, Tiesa atzīmēja, ka viņa apgalvojumus apstiprināja vairāki lietā iegūtie pierādījumi. Proti, iesniedzēja medicīniskajā apskatē viņam tika konstatēti vairāki sasitumi uz rokām un kājām. Arī iesniedzēja māte, aizstāvis un viens no kameras biedriem liecināja, ka iesniedzējs esot viņiem parādījis gūtos sasitumus. Visbeidzot, arī viens no policijas konvoja darbiniekiem liecināja, ka esot redzējis sasitumus uz iesniedzēja ķermeņa. Tādējādi, Tiesas ieskatā, iesniedzēja sūdzība par vardarbību no policijas darbinieku puses bija pietiekami pamatota. Tiesa noraidīja valdības apsvērumus, ka lietā esošā medicīniskā dokumentācija neapstiprināja iesniedzēja apgalvojumus, jo konstatētie miesas bojājumi varēja tikt iegūti vēl pirms iespējamā incidenta. Kā atzīmēja Tiesa, iesniedzējam konstatēto miesas bojājumu medicīniskais apraksts bija nepilnīgs, kas neļāva izslēgt iespēju, ka tie varēja tikt iegūti arī iesniedzēja aprakstītajos apstākļos un laikā. Tiesa arī atzīmēja, ka kompetentās izmeklēšanas iestādes savos lēmumos vispār nebija sniegušas skaidrojumu par iesniedzējam konstatētajiem miesas bojājumiem, savukārt visi policijas darbinieku sniegtie paskaidrojumi par incidentu bija uzrakstīti identiskā veidā, neraugoties uz to, ka katru no policijas darbiniekiem nopratināja atsevišķi. Tiesa arī nekonstatēja, ka iesniedzēja uzvedība varēja būt par pamatu fiziska spēka pielietošanai pret viņu, vai ka lietā bija citi apstākļi, kas varētu attaisnot fiziskā spēka lietošanu pret viņu. Tiesas ieskatā iesniedzējam nodarītie sasitumi radīja viņam pietiekamas fiziskās sāpes un ciešanas, turklāt tās pastiprināja arī apstākļi, ka incidenta laikā viņš bija nepilngadīgs un atradās pilnā policijas darbinieku kontrolē. Šo apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka ir pieļauts Konvencijas 3.panta materiālā aspekta pārkāpums.

Vērtējot iesniedzēja sūdzību par izmeklēšanas efektivitāti, Tiesa norādīja uz vairākām problēmām pierādījumu nodrošināšanā. Tiesa vispirms atzina, ka gan iesniedzējs, gan viņa māte un aizstāvis bija savlaicīgi vērsušies kompetentajās iestādēs ar sūdzībām par iespējamo

¹⁶ *Ostroveņecs pret Latviju* (iesniegums Nr.36043/13), 2017.gada 5.oktobra spriedums.

vardarbību. Neraugoties uz to, izmeklēšanas iestādes vispār nebija izprasījušas Rīgas apgabaltiesā uzstādītās videonovērošanas sistēmas ierakstus, bet pēc diviem mēnešiem šie ieraksti tika iznīcināti. Iesniedzēja tiesu medicīniskā ekspertīze tika nozīmēta gandrīz gadu pēc incidenta, kad tiesu medicīnas eksperts vairs nevarēja precīzi noteikt miesas bojājumu raksturu un izcelšanos. Šo nepilnību rezultātā tika zaudēts laiks un radīti sarežģījumi tālākai izmeklēšanai. Tiesa vēlreiz atzīmēja, ka visas policijas darbinieku sniegtās liecības bija identiskas, un izmeklēšanas iestādes nebija veikušas konfrontāciju starp iesniedzēju un policijas konvoja darbiniekiem. Visu šo iemeslu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka ir pieļauts Konvencijas 3.panta procesuālā aspekta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

9 200 eiro (8 000 eiro par morālo kaitējumu un 1 210 eiro par tiesāšanās izdevumiem).

15. Lietā *Ļutova pret Latviju*¹⁷ iesniedzēja savā 2009.gada 31.augusta iesniegumā sūdzējās, ka civillietas par dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas maksas un par saņemto pakalpojumu maksājumu piedziņu izskatīšana 6 gadu un 4 mēnešu garumā bija nesamērīgi ilga. Sūdzības iesniedzējas ieskatā tādējādi tika pārkāptas viņas tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja abus Latvijas valdības argumentus par to, ka sūdzība nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības. Proti, Tiesa nepiekrīta valdības viedoklim, ka civillietas izskatīšanas ilgums nav radījis iesniedzējai būtisku kaitējumu, norādot, ka iesniedzējas parāds par dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumiem tiesvedības laikā pieauga līdz 4 059 EUR un ka civillietā tika izskatīts principiāla rakstura jautājums, proti, vai iesniedzējai ir pienākums segt dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumus, ja nav noslēgts līgums ar dzīvojamās mājas apsaimniekotāju. Tāpat Tiesa, atsaucoties uz līdzīgiem secinājumiem spriedumā lietā *Veiss pret Latviju*, noraidīja valdības argumentu par to, ka iesniedzējai pirms vēršanās Tiesā ar sūdzību par pārmērīgi ilgu tiesvedību civillietā bija jāizmanto visi nacionālie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tiesa norādīja, ka Latvijas valdība nebija iesniegusi salīdzināmus nacionālo tiesu prakses piemērus, kur tiesas būtu apmierinājušas prasības par pārmērīgi ilgu tiesvedību civillietās un piešķirušas kompensāciju.

Izskatīšana pēc būtības:

Vērtējot pēc būtības iesniedzējas sūdzību par tiesvedības ilgumu, Tiesa atgādināja, ka lietas izskatīšanas ilgums ir jāvērtē lietas faktu gaismā, ņemot vērā šādus kritērijus: lietas sarežģītība; iesniedzēja un kompetento iestāžu rīcība; procesā skartās iesniedzēja intereses. Tiesa norādīja, ka par tiesvedības civillietā termiņa sākumu ir uzskatāms 2005.gada 24.novembris, kad apsaimniekotājs iesniedza prasību pret iesniedzēju pirmās instances tiesā. Savukārt par termiņa beigu datumu uzskatāms 2012.gada 3.aprīlis, kad Augstākās tiesas Senāts atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību. Tādējādi lietas izskatīšana kopumā ilga 6 gadus un vairāk nekā 4 mēnešus trīs tiesu instancēs.

Tiesa atzina, ka iesniedzējas civillietā nebija sarežģīta, jo tās pamatā bija strīds par samērā nelielu parādu par dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumiem. Lai gan Tiesa piekrīta, ka iesniedzējas rīcība vismaz daļēji paildzināja civillietas izskatīšanu pirmās instances tiesā, to pašu nevar teikt par lietas izskatīšanu apelācijas un kasācijas instances

¹⁷ *Ļutova pret Latviju* (iesniegums Nr.37105/09), 2017.gada 9.novembra spriedums.

tiesās. Tiesa norādīja, ka pirmās instances tiesa izskatīja lietu cik vien ātri bija iespējams, ņemot vērā abu pušu rīcību civillietā, un pat piemēroja naudas sodu iesniedzējas pārstāvim. Taču Tiesa konstatēja, ka par bezdarbības posmiem laikā, kad lieta tika izskatīta apelācijas un kasācijas instances tiesās, atbildība galvenokārt ir jāuzņemas nacionālajām tiesām. Proti, civillietā apelācijas instances tiesā atradās 1 gadu un 9 mēnešus, taču šajā laikā nenotika neviena tiesas sēde. Savukārt kasācijas instancē civillietā atradās vairāk nekā 1 gadu, bet tad tika nosūtīta atpakaļ apelācijas instances tiesai, jo iesniedzēja nebija ievērojusi procesuālās prasības kasācijas sūdzības iesniegšanai. Tiesas ieskatā tādējādi nebija ievērota prasība par lietas izskatīšanas termiņa “saprātīgumu”, līdz ar to vienbalsīgi atzina, ka ir pieļauts Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

750 eiro par morālo kaitējumu.

16. Lietā *Cuško pret Latviju*¹⁸ iesniedzējs savā 2009.gada 15.jūnija iesniegumā sūdzējās, ka krimināllietas, kurā viņš bija saukts pie kriminālatbildības par kukuļņemšanas mēģinājumu, izskatīšana 5 gadus un 9 mēnešus bija uzskatāma par nesamērīgi ilgu un pārkāpa viņa tiesības, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Pieņemamības stadija:

Tiesa noraidīja valdības izvirzīto argumentu, ka iesniedzējs nav izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, proti, nav savlaicīgi norādījis uz pārmērīgu kriminālprocesa ilgumu pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā, kura šādu sūdzību varēja izvērtēt pēc būtības. Tiesa norādīja, ka valdība šādu argumentu nevar izmantot gadījumos, kad iesniedzējs nav ievērojis procesuālos nosacījumus, taču kompetentā nacionālā iestāde viņa sūdzību ir izskatījusi pēc būtības. Tiesa uzsvēra, ka izskatāmajā lietā iesniedzējs bija pieminējis procesa ilgumu savā kasācijas sūdzībā, atsaucoties arī uz Konvencijas 6.panta 1.punktu. Savukārt Augstākā tiesa savā lēmumā šo atsauci komentēja kā formālu, kas Tiesas ieskatā bija Augstākās tiesas īss sūdzības vērtējums pēc būtības.

Izskatīšana pēc būtības:

Turpinot ar iesniedzēja sūdzības vērtējumu pēc būtības, Tiesa atgādināja, ka izskatot sūdzības par to, vai krimināllietas izskatīšanas ilgums ir saprātīgs, Tiesa ņem vērā lietas sarežģītību, iesniedzēja un kompetento iestāžu rīcību un konkrētajā procesā aizskartās iesniedzēja intereses. Turklāt tikai tie procesa kavējumi, par kuriem atbildība jāuzņemas valsts iestādēm, var būt iemesls, lai konstatētu tiesību uz lietas savlaicīgu izskatīšanu pārkāpumu. Tiesa atzina, ka iesniedzēja krimināllietā nebija sarežģīta un pirmstiesas izmeklēšana tajā tika pabeigta septiņos mēnešos. Tomēr pēc lietas saņemšanas Rīgas apgabaltiesā kā pirmās instances tiesā pagāja gads un astoņi mēneši, līdz tika uzsākta tās izskatīšana. Lai gan Rīgas apgabaltiesai nācās vēl vairākas reizes atlikt tiesas sēdes, tās kopumā tika nozīmētas regulāri, kā arī ar pienācīgu rūpību tika izmantoti pieejamie mehānismi, lai paātrinātu lietas izskatīšanu un mazinātu kavējumus, ko izraisīja iesniedzēja līdzapsūdzētās sliktais veselības stāvoklis. Taču Tiesa uzskatīja, ka tas nebija pietiekami, lai atlīdzinātu jau pieļauto iesniedzēja tiesību aizskārumu, ko radīja kavēšanās uzsākt lietas izskatīšanu. Savukārt apelācijas instancē krimināllietas izskatīšana tika uzsākta tikai pēc 10 mēnešiem. Saistībā ar aizskartajām iesniedzēja interesēm Tiesa uzsvēra, ka apsūdzētajam kriminālprocesā ir īpašas tiesības uz lietas izskatīšanu bez nepamatotas kavēšanās, un ir jāizvairās no situācijas, kad personas turpmākais liktenis pārāk ilgi paliek nenoteikts. Lai

¹⁸ *Cuško pret Latviju* (iesniegums Nr.32163/09), 2017.gada 7.decembra spriedums.

gan iesniedzējs apcietinājumā atradās tikai trīs mēnešus, viņam turpmāk piemērotā policijas uzraudzība ierobežoja viņa pārvietošanās brīvību. Visbeidzot Tiesa atzīmēja pret iesniedzēju izvirzīto apsūdzību nopietnību, kā rezultātā viņam tika piespriests trīs gadu cietumsods, kas papildus norādīja uz nepieciešamību nodrošināt raitu tiesas procesu. Ņemot vērā šo apsvērumus, un it īpaši pirmās instances tiesas pieļauto kavējumu, kā arī to, ka turpmākajā procesā netika novērsts kavēšanās radītais aizskārums, Tiesa secināja, ka izskatāmajā lietā process ir bijis nesamērīgi ilgs, un vienbalsīgi atzina, ka ir pieļauts Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.

Piešķirtā kompensācija:

750 eiro par morālo kaitējumu.

III. LĒMUMI¹⁹

17. Lietā *Svārpstons un citi pret Latviju*²⁰ iesniedzēji savā 2005.gada 29.marta iesniegumā sūdzējās, ka 2003.gada oktobrī kratīšana SIA “Kempmayer Media Latvia” telpās un iesniedzēju dzīvesvietās, kuru veica Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk KNAB) darbinieki, pārkāpa viņu Konvencijas 8.pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu, iesniedzēji sūdzējās par efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa neesamību, kas viņiem liedza apstrīdēt kratīšanas lēmumu pamatotību, kā arī KNAB amatpersonu rīcību kratīšanas laikā.

Pieņemamības stadija:

Valdība izvirzīja argumentu, ka saistībā ar sūdzību par iespējamu Konvencijas 8.panta pārkāpumu iesniedzēji ir nokavējuši Konvencijā noteikto sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai. Valdības ieskatā šis termiņš ir aprēķināms no brīža, kad apelācijas instances tiesa 2003.gada novembrī noraidīja iesniedzēja sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneša lēmumiem atļaut kratīšanu, nevis no Satversmes tiesas 2004.gada oktobra sprieduma par Kriminālprocesa normu daļā par kārtību, kādā persona var apstrīdēt amatpersonas rīcību kratīšanas laikā, jo iesniedzēju sūdzība Tiesā pēc būtības ir par Kriminālprocesa likuma normu piemērošanu, nevis to konstitucionalitāti. Izvērtējot šo argumentu, Tiesa norādīja, ka iesniedzēju Satversmes tiesā iesniegtās konstitucionālās sūdzības tvērums neattiecas uz tiesneša lēmumiem atļaut kratīšanu, kuru pamatotību viņi apstrīdēja Tiesā, un ka jebkurā gadījumā Satversmes tiesa nebūtu kompetenta spriest par tiesneša lēmumos ietverto pamatojumu. Savukārt attiecībā uz iesniedzēju sūdzību par prokuratūras kompetenci, izvērtējot tiesībsargājošo iestāžu darbības, Tiesa norādīja, ka Satversmes tiesas 2004.gada 11.oktobra spriedumā lietā Nr.2004-06-01 netika vērtēti iesniedzēju tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aspekti, tādēļ šis Satversmes spriedums nebija jāņem vērā Konvencijā noteikto sešu mēnešu termiņa sūdzības iesniegšanai aprēķināšanai. Šo apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi nepieņēma iesniedzēju sūdzību par iespējamu Konvencijas 8.panta pārkāpumu izskatīšanai pēc būtības, atzīstot, ka tā ir iesniegta novēloti.

¹⁹ Atšķirībā no Tiesas spriedumiem, kuru pasludināšanas datums, nevis pieņemšanas datums, ir noteicošais, Tiesas lēmumi Tiesas tiešsaistes vietnē HUDOC tiek kārtoti pēc to pieņemšanas datuma, lai gan faktiski lēmumi tiek pasludināti aptuveni trīs nedēļas vēlāk. Tādēļ šajā pielikumā ir iekļauti tie lēmumi, kuri tikuši pasludināti un publicēti HUDOC laika posmā no 2017.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 31.decembrim, proti, arī tie lēmumi, kas pieņemti 2016.gada decembrī, bet pasludināti tikai 2017.gada janvārī.

²⁰ *Svārpstons un citi pret. Latviju* (iesniegums Nr.14976/05), 2016.gada 12.decembra lēmums, pasludināts 2017.gada 12.janvārī.

Attiecībā uz iesniedzēju sūdzību par efektīva tiesību aizsardzības līdzekļa neesamību (Konvencijas 13.pants) saistībā ar viņu sūdzību par Konvencijas 8.pantu, Tiesa norādīja, ka Konvencijas 13.pants ir piemērojams tikai gadījumos, kad sūdzība par iespējamo Konvencijas pārkāpumu ir uzskatāma par “ticamu apgalvojumu” (*arguable claim*). Tā kā šajā lietā Tiesa jau bija noraidījusi iesniedzēju sūdzības par iespējamo Konvencijas 8.panta pārkāpumu, Tiesa vienbalsīgi secināja, ka Konvencijas 13.pants nav piemērojams un sūdzība arī šajā daļā nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības, bet ir noraidāma.

18. Lietā *S.N. un T.D. pret Latviju*²¹ iesniedzēji savā 2013.gada 17.janvāra iesniegumā sūdzējās par risku, kuram viņi esot tikuši pakļauti, 2012.gada augustā izraidojot viņus uz Krievijas Federāciju. Iesniedzēji uzskatīja, ka tādējādi ir pieļauts Konvencijas 3.panta pārkāpums. Viņi apgalvoja, ka Latvijas valsts iestādes nebija pienācīgā kārtā izvērtējušas šos riskus un ka šajā jautājumā viņiem nebija pieejams efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis (Konvencijas 13.pants). Atsaucoties uz Konvencijas 8.pantu, iesniedzēji apgalvoja, ka viņu izraidīšana bija nesamērīga iejaukšanās viņu tiesībās uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Visbeidzot, atsaucoties uz Konvencijas 34.pantu, iesniedzēji apgalvoja, ka Latvijas iestādes ir mēģinājušas ietekmēt un kavēt tiesvedību Tiesā.

Pieņemamības stadija:

Atbildot uz iesniedzēju sūdzībām par iespējamiem Konvencijas 3.panta un 13.panta pārkāpumiem, valdība izvirzīja argumentu, ka šīs sūdzības ir acīmredzami nepamatotas, jo pirms izraidīšanas iesniedzēji nebija informējuši atbildīgās Latvijas valsts iestādes, ka viņu izraidīšana uz Krieviju radītu viņiem jebkādu risku. Turklāt ne vispārējā situācija Krievijā, ne iesniedzēju individuālā situācija neradīja saprātīgu iemeslu bažām, ka iesniedzēji tiktu pakļauti kādam riskam. Valdība arī norādīja, ka kopš 1998.gada iesniedzēji bija regulāri ceļojuši uz Krieviju. Tiesa piekrita valdības argumentam, ka no lietas materiāliem bija secināms, ka abi iesniedzēji regulāri izceļoja uz Krieviju, kas Tiesas ieskatā apstiprināja, ka paši iesniedzēji neuzskatīja, ka atrašanās Krievijas Federācijas teritorijā viņus pakļautu spīdzināšanas vai necilvēcīgas izturēšanās riskam. Tiesa konstatēja, ka iesniedzēji par iespējamiem riskiem Latvijas iestādes bija informējuši tikai pēc tam, kad viņi jau bija izraidīti no Latvijas teritorijas, nosūtot faksu iekšlietu ministram un Valsts robežsardzei. Tiesa īpaši atzīmēja, ka šī faksa saturs bija pārāk neskaidrs un nekonkrēts, lai to varētu uzskatīt par informāciju, kas radītu pamatotas šaubas par iespējamiem spīdzināšanas riskiem. Līdz ar to Tiesa vienbalsīgi atzina, ka iesniedzēju sūdzība par iespējamo Konvencijas 3.panta pārkāpumu ir acīmredzami nepamatota un noraidāma. Tas savukārt nozīmēja, ka iesniedzēji nav izvirzījuši “ticamu apgalvojumu” par šī Konvencijas panta pārkāpumu, un tādēļ arī sūdzību par iespējamo Konvencijas 13.panta pārkāpumu Tiesa vienbalsīgi atzina par acīmredzami nepamatotu un noraidīja.

Attiecībā uz iesniedzēju sūdzību par Konvencijas 8. pantu un kārtību, kādā var tikt apstrīdēts lēmums par personas iekļaušanu to personu sarakstā, kurām tiek liegts ieeļot Latvijas Republikā, valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzēji nav izmantojuši visus nacionālos tiesību aizsardzības mehānismus pirms vēršanās Tiesā. Valdība norādīja, ka iesniedzējiem bija jāvērsas Satversmes tiesā, ja viņi uzskatīja, ka Imigrācijas likuma normas par pārsūdzības kārtību neatbilst Konvencijas prasībām. Izvērtējot šo argumentu, Tiesa norādīja, ka izskatāmajā lietā Satversmes tiesa bija uzskatāma par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, jo iesniedzējiem labvēlīgs Satversmes tiesas spriedums kalpotu par pamatu

²¹ *S.N. un T.D. pret Latviju* (iesniegums Nr.5794/13), 2016.gada 12.decembra lēmums, pasludināts 2017.gada 12.janvārī.

nacionālā procesa atjaunošanai. Tā kā iesniedzēji šo viņiem pieejamo tiesību aizsardzības līdzekli nebija izsmēluši, sūdzību daļā par iespējamu Konvencijas 8.panta pārkāpumu saistībā ar iesniedzēju iekļaušanu personu sarakstā, kurām liegts ieceļot Latvijas Republikā Tiesa vienbalsīgi atzina par nepieņemamu izskatīšanai. Savukārt vērtējot iesniedzēju izraidīšanas ietekmi uz viņu tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, Tiesa atzina, ka iesniedzēju izraidīšana ir uzskatāma par iejaukšanos šajās tiesībās. Tomēr turpinājumā Tiesa secināja, ka iesniedzēju izraidīšana bija notikusi “saskaņā ar likumu” un tās leģitīmais mērķis bija sabiedriskās kārtības un valsts drošības aizsardzība. Vērtējot izraidīšanas samērīgumu, Tiesa atzīmēja, ka iesniedzēji savā sūdzībā nebija argumentēti norādījuši, cik lielā mērā izraidīšana ir ietekmējusi viņu attiecības ar ģimenes locekļiem. Tāpat Tiesa konstatēja, ka piemērojamais normatīvais regulējums paredz periodisku ieceļošanas aizlieguma turpmākās nepieciešamības pārskatīšanu. Visbeidzot, atsaucoties uz valstīm atvēlēto rīcības brīvību, Tiesa uzskatīja, ka valsts iestāžu sniegtais pamatojums bija svarīgs un pietiekams, lai atzītu, ka iejaukšanās iesniedzēju tiesībās ir bijusi samērīga ar leģitīmo mērķi un tādēļ “nepieciešama demokrātiskā sabiedrība”. Nemot vērā šos apsvērumus, Tiesa vienbalsīgi atzina šo iesniedzēju sūdzību par acīmredzami nepamatotu un noraidīja.

Visbeidzot, attiecībā uz iesniedzēju sūdzību, ka Latvijas iestādes esot mēģinājušas iejaukties tiesvedības gaitā Tiesā, Tiesa atzīmēja, ka, izņemot īsu norādi vienā no Tiesai adresētajām vēstulēm, iesniedzēji nav snieguši Tiesai nekādu citu izvērstāku šīs sūdzības pamatojumu. Tāpat iesniedzēji nebija apgalvojuši, ka valsts iestādes būtu mēģinājušas sazināties ar viņiem saistībā ar Tiesā notiekošo tiesvedību, vai izdarīt uz viņiem jebkāda veida spiedienu. Nemot vērā šos apsvērumus, Tiesa uzskatīja, ka nav nepieciešams izvērtēt šo iesniedzēju sūdzību.

19. Lietā *Zentas Loginas muzejs pret Latviju*²² iesniedzēja organizācija savā 2006.gada 4.augusta iesniegumā sūdzējās, ka Augstākās tiesas atteikums izskatīt tās civilprasību par komunālā dzīvokļa Blaumaņa ielā, Rīgā, kurā glabājās iesniedzējai organizācijai piederošie mākslas darbi, īres līguma un privatizācijas lēmuma apstrīdēšanu pārkāpj Konvencijas 6.panta 1.punktā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu, tajā skaitā uz pieeju tiesai.

Pieņemamības stadija:

Atbildē uz iesniedzējas organizācijas sūdzību valdība izvirzīja argumentu, ka šīs sūdzības pamatā nav “tiesības”, par kurām vismaz ticami varētu apgalvot, ka tās ir atzītas nacionālā līmenī. Proti, iesniedzēja organizācija Civilprocesa likuma 127.panta izpratnē nav uzskatāma par personu, kura var celt prasību tiesā, tādēļ tās sūdzība Tiesā neatbilst Konvencijas 6.pantam *ratione materiae*.

Izskatot sūdzību, Tiesa visupirms vērtēja, vai šī sūdzība ietilpst “civilo tiesību” tvērumā Konvencijas 6.panta izpratnē, un atgādināja, ka Konvencijas 6.panta 1.punkts ir piemērojams, ja pastāv strīds par “tiesībām”, par kurām vismaz ticami var apgalvot, ka tās ir atzītas nacionālajās tiesībās, neatkarīgi no tā, vai šīs tiesības tiek aizsargātas Konvencijā. Tāpat Tiesa norādīja, ka tā nevar ar Konvencijas 6.panta interpretāciju radīt materiālās normas, kas nav paredzētas Konvencijas dalībvalstu nacionālajās tiesībās.

Vērtējot, vai iesniedzējas organizācijas sūdzības pamatā ir “tiesības”, par kurām vismaz ticami var apgalvot, ka tās ir atzītas nacionālā līmenī, Tiesa atzīmēja Augstākās tiesas Senāta secinājumus, ka organizācijai nebija tiesību apstrīdēt tiesā dzīvokļa privatizācijas līgumus,

²² *Zentas Loginas muzejs pret Latviju* (iesniegums Nr.32066/06), 2016.gada 13.decembra lēmums, pasludināts 2017.gada 19.janvārī.

jo šajos līgumos organizācija nebija puse, un ar tiem netika ierobežotas tās tiesības. Tiesa norādīja, ka iesniedzēja organizācija bija izvirzījusi argumentu, ka atsevišķos gadījumos trešās puses var apstrīdēt līgumus, kuros tās nav dalībnieces, taču nebija sniegusi informāciju ne par priekšnoteikumiem, kam jāizpildās, lai trešā puse varētu apstrīdēt līgumu, ne arī par atbilstošu tiesu praksi, lai pamatotu savu argumentu.

Turpinājumā Tiesa vērtēja, vai nacionālajās tiesībās ir saskatāms pietiekams pamatojums iesniedzējas organizācijas apgalvojumam, ka tai ir tiesības apstrīdēt dzīvokļa privatizācijas līgumu. Visupirms Tiesa norādīja, ka organizācija savā sūdzībā Tiesai bija atsaukusies uz vairākiem Civillikuma pantiem, uz kuriem tā nebija atsaukusies nacionālās tiesvedības laikā, tādēļ šie Civillikuma panti nevar tikt ņemti vērā, lai vērtētu Konvencijas 6.panta piemērojamību. Tiesa pievienojās valdības viedoklim un Senāta secinājumiem, ka Civilprocesa 1.pants un 127.pants paredzēja procesuālās tiesības iesniegt prasību aizskarto tiesību aizsardzībai, bet nepiešķīra iesniedzējai organizācijai subjektīvas tiesības. Visbeidzot, Tiesa secināja, ka neviena no organizācijas norādītajām materiālajām normām nepiešķīra tai vismaz iespējamu tiesību lietot, īrēt, valdīt vai iegūt īpašumā strīdus dzīvokli. Tāpat Tiesa secināja, ka neviena no organizācijas norādītajām materiālajām normām nerādīja tai procesuālas tiesības apstrīdēt pieņemtos lēmumus vai noslēgtos līgumus saistībā ar privatizāciju. Lai gan atsevišķi Rīgas Domes komiteju lēmumi noteica, ka strīdus dzīvoklis būtu atstājams iesniedzējas organizācijas rīcībā, Tiesa nekonstatēja, ka šie lēmumi radīja jebkādas juridiskas sekas. Tādēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka, lai arī divu mākslinieču mākslas darbu vērtība un nepieciešamība tos saglabāt ir svarīgs iemesls, organizācijai nebija "civilo tiesību" Konvencijas izpratnē, kas nozīmē, ka Konvencijas 6.panta 1.punkts šajā lietā nav piemērojams, un sūdzība ir noraidāma.

20. Lietā *Antoms pret Latviju*²³ iesniedzējs savā 2009.gada 26.oktobra iesniegumā, atsaucoties uz Konvencijas 8.pantu, sūdzējās par tiesībsargājošo iestāžu veikto viņa un viņa aizstāvamā sarunas noklausīšanos Matīsa cietumā 2008.gada martā. Savukārt atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu, skatot to kopā ar Konvencijas 8. pantu, iesniedzējs sūdzējās, ka viņa rīcībā nebija pieejami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, kas varētu viņam atlīdzināt tiesībsargājošo iestāžu rīcības rezultātā nodarīto kaitējumu.

Pieņemamības stadija:

Atbildot uz iesniedzēja sūdzību, valdība izvirzīja argumentu, ka šī sūdzība nav izskatāma pēc būtības, jo iesniedzējs nav izsmēlis visus nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus. Valdība norādīja, ka prokuratūra jau bija atzinusi, ka ir pieļauts Operatīvās darbības likuma pārkāpums, un iesniedzējs varēja vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā, pamatojoties uz Civillikuma 1635.pantu un 1779.pantu, lai prasītu kompensāciju par pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu. Savukārt iesniedzējs uzskatīja, ka prokuratūras atzinums par pieļauto pārkāpumu nav viņam radījis nekādas tiesiskas sekas, turklāt tie, kuri šo pārkāpumu bija pieļāvuši, nekādi nav sodīti, tādēļ nacionālie tiesību aizsardzības mehānismi nav uzskatāmi par efektīviem.

Tiesa savā lēmumā visupirms pievērsās sūdzībai par Konvencijas 13.panta kopsakarā ar Konvencijas 8.pantu iespējamam pārkāpumam un norādīja, ka prokuratūras iestādes vairākās instancēs bija atzinušas, ka iesniedzēja un viņa aizstāvamā sarunas noklausīšanās bija notikusi, pārkāpjot Operatīvās darbības likuma normas. Šajā sakarā Tiesa atzīmēja, ka nacionālā likuma pārkāpuma konstatēšanai ir būtiska loma, lai iespējamajai civilprasībai par

²³ *Antoms pret Latviju* (iesniegums Nr.58262/09), 2017.gada 31.janvāra lēmums, pasludināts 2017.gada 23.februārī.

zaudējumu atlīdzināšanu vēlāk būtu izredzes uz panākumiem. Tiesa arī īpaši uzsvēra, ka prokuratūra bija vērsusi KNAB vadības uzmanību uz līdzīga rakstura pārkāpumu nepieļaujamību nākotnē, tādā veidā īstenojot Operatīvās darbības likumā noteikto prokuratūras pienākumu veikt uzraudzību pār operatīvās darbības pasākumu tiesiskumu. Tiesa arī norādīja, ka jau iepriekš citās Latvijas lietās tā ir konstatējusi, ka gadījumos, kad kompetentās iestādes ir atzinušas nacionālo tiesību normu pārkāpumus, personai ir tiesības vērsties ar civilprasību nacionālajā tiesā un prasīt nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu. Izvērtējusi apstākļus šajā lietā, Tiesa nesaskatīja nekādus šķēršļus, kas būtu lieguši iesniedzējam izmantot šo iespēju, tādējādi īstenojot Konvencijas 13.pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli. Šo apsvērumu dēļ Tiesa iesniedzēja sūdzību daļā par Konvencijas 13.panta kopsakarā ar Konvencijas 8.pantu iespējamu pārkāpumu vienbalsīgi atzina par acīmredzami nepamatotu un noraidīja.

Ņemot vērā savus secinājumus saistībā ar Konvencijas 13.pantu, Tiesa vienbalsīgi atzina, ka attiecībā uz sūdzību par Konvencijas 8.panta iespējamo pārkāpumu iesniedzējs nebija izsmēlis viņam pieejamos nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, un tādēļ atzina šo sūdzību par nepieņemamu izskatīšanai pēc būtības.

21. Lietā *Kangere un Duka pret Latviju*²⁴ iesniedzējas sūdzējās, ka ir pārkāptas viņu tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Pieņemamības stadija:

Tiesa izvērtēja starp pusēm panākto mierizlīgumu, kura ietvaros Latvija apņēmas samaksāt kompensāciju 2 800 eiro apmērā iesniedzējai lietā *Kangere pret Latviju* un 1 500 eiro apmērā iesniedzējai lietā *Duka pret Latviju*. Ņemot vērā pušu vienošanās saturu, Tiesa vienbalsīgi apstiprināja panākto mierizlīgumu un svītvoja sūdzības no izskatāmo lietu saraksta.

22. Lietā *SIA Goren Baltija un citi pret Latviju*²⁵ iesniedzēji sūdzējās, ka ir pārkāptas viņu tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, ko garantē Konvencijas 6.panta 1.punkts.

Pieņemamības stadija:

Tiesa izvērtēja valdības iesniegtās vienpusējās deklarācijas, kurā Latvija atzina, ka civilprocesa ilgums iesniedzēju lietās neatbilda Konvencijas 6.panta 1.punkta prasībām un apņēmas izmaksāt iesniedzējam lietā *SIA Goren Baltija pret Latviju* kompensāciju 800 eiro apmērā, iesniedzējam lietā *Latvijas Grāmatrūpniecības Arodu Savienība pret Latviju* – kompensāciju 3 000 eiro apmērā, iesniedzējai lietā *Fjodorova pret Latviju* – 1 100 eiro apmērā, savukārt iesniedzējai lietā *Valpūtere pret Latviju* – 1 500 eiro apmērā.

Lai arī iesniedzēji nepiekrita šīm valdības deklarācijām, Tiesa atzina, ka tai jau ir izveidojusies stabila judikatūra Latvijas lietās saistībā ar Konvencijas 6.panta 1.punkta iztulkošanu un piemērošanu, tādēļ nepastāv kādi īpaši iemesli, kas liktu turpināt sūdzību izskatīšanu. Šo apsvērumu dēļ, un ņemot vērā arī to, ka valdības piedāvāto kompensāciju apmērs atbilst kompensācijām, ko Tiesa piešķir līdzīgās lietās, Tiesa vienbalsīgi apstiprināja valdības iesniegtās deklarācijas un svītvoja sūdzības no izskatāmo lietu saraksta.

²⁴ *Kangere pret Latviju* (iesniegums Nr.65172/13), *Duka pret Latviju* (iesniegums Nr.4003/16), 2017.gada 16.marta lēmums, pasludināts 2017.gada 6.aprīlī.

²⁵ *SIA Goren Baltija pret Latviju* (iesniegums Nr.60104/11), *Latvijas Grāmatrūpniecības Arodu Savienība pret Latviju* (iesniegums Nr.80779/12), *Fjodorova pret Latviju* (iesniegums Nr.49755/14), *Valpūtere pret Latviju* (iesniegums Nr.65662/14), 2017.gada 30.marta lēmums, pasludināts 2017.gada 4.maijā.

23. Lietā *Tuziks pret Latviju*²⁶ iesniedzējs savā 2009.gada 14.septembra iesniegumā, atsaucoties uz Konvencijas 6.panta 1.punktu un Konvencijas 6.panta 3.(c) apakšpunktu, sūdzējās par to, ka viņš tika izraidīts no tiesas sēdēm, kurās iztiesāja pret viņu ierosināto krimināllietu, kā arī to, ka vairākās tiesas sēdēs viņu aizstāvēja tiesas nozīmētais, nevis viņa paša izvēlētais aizstāvis.

Pieņemamības stadija:

Valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzēja sūdzības ir nepamatotas, jo izraidīšanas no tiesas zāles iemesls bija viņa paša uzvedība, traucējot sēdes norisi, turklāt iesniedzējam tika atļauts atgriezties tiesas sēdē, lai teiktu pēdējo vārdu. Savukārt saistībā ar tiesību uz aizstāvību iespējamiem pārkāpumiem un iespēju izvēlēties aizstāvi valdība norādīja, ka iesniedzējs pats ilgstoši nebija noslēdzis vienošanos ar aizstāvi, tādēļ viņa aizstāvību īstenoja vairāki valsts iecelti aizstāvji.

Vērtējot iesniedzēja sūdzības, Tiesa vispirms uzsvēra tās judikatūrā nostiprināto principu, ka procesuālā taisnīguma ievērošana katrā lietā ir izvērtējama, raugoties uz tiesvedības norisi tās kopumā, nevis balstoties tikai uz atsevišķām epizodēm vai starpgadījumiem tiesvedības gaitā.

Attiecībā uz iesniedzēja sūdzību par viņa izraidīšanu no tiesas sēžu zāles Tiesa uzsvēra, ka apsūdzētā piedalīšanās iztiesāšanā ir būtiska procesuālā garantija, jo tikai tādā veidā apsūdzētais var pārbaudīt pret viņu vērsto pierādījumu un liecību patiesumu. Tajā pašā laikā no tiesas nevar sagaidīt bezdarbību un nereaģēšanu gadījumos, kad apsūdzētais ar savu uzvedību apzināti traucē lietas iztiesāšanu. Tiesas uzdevums ir nodrošināt kārtību tiesas sēdē, un tās rīcībā ir atbilstošais normatīvais regulējums, ko tā var piemērot visām tiesas zālē esošajām personām, tajā skaitā arī apsūdzētajam. Taču apsūdzētā izraidīšana no tiesas zāles neizbēgami ietekmē tiesības uz aizstāvību, tādēļ ir svarīgi, lai personai būtu pieejams procesuālās aizsardzības mehānisms. Šajā sakarā Tiesa atzīmēja, ka iesniedzējs pilnīgi noteikti varēja prognozēt savas uzvedības sekas. Jau iepriekš vairākas tiesas sēdes tika atliktas, jo iesniedzējs tiesas zālē sev nodarīja miesas bojājumus; turklāt pēc pēdējā starpgadījuma viņu nosūtīja uz tiesu psihiatrisko ekspertīzi, kas secināja, ka iesniedzējs apzināti izlikās par garīgi slimu. Tāpat Tiesa uzskatīja, ka nacionālā tiesa bija rīkojusies ar nepieciešamo rūpību pirms iesniedzēja izraidīšanas, viņu vairākas reizes brīdinot par viņa uzvedības nepieļaujamību un iespējamām sekām. Lielu nozīmi Tiesa piešķīra arī tam, ka visas iesniedzēja sūdzības tika vēlreiz pēc būtības izskatītas apelācijas instancē, tādējādi novēršot iespējamās procesuālās nepilnības pirmās instances tiesā.

Savukārt attiecībā uz iesniedzēja sūdzību par viņa tiesību saņemt paša izvēlēto aizstāvja palīdzību ierobežošanu, pirmās instances tiesai nozīmējot viņam aizstāvi, Tiesa atzīmēja, ka nacionālajām iestādēm ir jārespektē tiesājamā vēlmes pašam izvēlēties sev aizstāvi. Tajā pašā laikā tās var neievērot apsūdzētā prasības gadījumos, kad tas ir nepieciešams tiesvedības interesēs. Tiesa konstatēja, ka pirms iztiesāšanas uzsākšanas pirmās instances tiesa kopumā bija nozīmējusi iesniedzējam sešus dažādus aizstāvjus, bet iesniedzējs vai nu atteicās no viņiem visiem, vai arī radīja situāciju, kurā tiesas nozīmētais aizstāvis nevarēja pildīt savas funkcijas. Tiesa īpaši atzīmēja, ka nacionālās tiesas, nosakot savos lēmumos iesniedzēja tiesību ierobežojumu, bija ietvērušas pienācīgu un izvērstu pamatojumu. Ņemot vērā faktu, ka nacionālās tiesas iesniedzējam bija devušas gandrīz gadu, lai izvēlētos sev aizstāvi, iesniedzējam nebija pamata uzskatīt, ka arī turpmāk nacionālās tiesas atliks tiesas

²⁶ *Tuziks pret Latviju* (iesniegums Nr.30006/09), 2017.gada 25.aprīļa lēmums, pasludināts 2017.gada 18.maijā.

sēdes līdz brīdim, kamēr viņš izdarīs izvēli. Līdz ar to Tiesa atzina, ka nacionālās tiesas, nozīmējot iesniedzējam aizstāvi, bija radušas veidu, kā atrast līdzsvaru starp viņa procesuālajām tiesībām un nepieciešamību savlaicīgi iztiesāt krimināllietu.

Visu minēto apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka iesniedzēja sūdzības par iespējamiem Konvencijas 6.panta 1.punkta un 3.(c) apakšpunkta pārkāpumiem ir acīmredzami nepamatotas un tādēļ nav pieņemamas izskatīšanai pēc būtības.

24. Lietā *Glavacka pret Latviju*²⁷ iesniedzēja savā 2016.gada 4.aprīļa iesniegumā apgalvoja, ka Latvijas tiesu 2016.gada aprīļa lēmums uzdot viņai atgriezt viņas bērnu Īrijā, ņemot vērā bērna tēva pieteikumu pret iesniedzēju par bērna atgriešanu no Latvijas Īrijā atbilstoši Hāgas 1980.gada Konvencijai par starptautiskās bērnu nolaušanās civiltiesiskajiem aspektiem, pārkāpj iesniedzējas Konvencijas 8.pantā garantētās tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību. Iesniedzējas ieskatā Latvijas tiesas nepamatoti neņēma vērā psihiatres ieteikumu, ka bērns nav šķirams no mātes, kā arī iesniedzējas apgalvojumu, ka viņai nav iztikas līdzekļu, lai kopā ar bērnu brauktu uz Īriju un tur uzturētos.

Pieņemamības stadija:

Valdība aicināja Tiesu svītrot no izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzības iemesli vairs nepastāv. Proti, iesniedzēja un bērna tēvs ir panākuši vienošanos, un Īrijas tiesa ir lēmusi, ka bērns var turpināt uzturēties Latvijā kopā ar iesniedzēju. Iesniedzēja šim valdības lūgumam iebilda, taču atzina, ka bērns nav atgriezies Īrijā, bet ir kopā ar iesniedzēju Latvijā.

Tiesa savā lēmumā norādīja, ka iesniedzēja pēc būtības sūdzējās par to, ka bērna atgriešana Īrijā radītu viņam psiholoģisku traumu, taču pēc tam, kad bērna vecāki ir panākuši vienošanos par vecāku varas īstenošanu, Īrijas tiesa lēma, ka bērns var palikt pie iesniedzējas Latvijā, tādēļ iesniedzējas sūdzības iemesli vairs nepastāv. Tiesa arī norādīja, ka Latvijas tiesu nolēmums par bērna atgriešanu Īrijā nekad netika izpildīts, un vairs arī nevar tikt izpildīts, kas savukārt nozīmē, ka iesniedzēja var netraucēti īstenot savas tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Šo apsvērumu dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka sūdzībā identificētā problēma jau ir novērsta, un svītvoja sūdzību no izskatāmo lietu saraksta.

25. Lietā *Jaunzems un citi pret Latviju*²⁸ savā 2006.gada 17.jūlija iesniegumā, atsaucoties uz Konvencijas 1.protokola 1.pantu, iesniedzēji (22 privātpersonas) sūdzējās, ka viņiem netika izmaksāti darba algas parādi, kas no likvidētā valsts uzņēmuma „Valsts Alūksnes komutācijas tehnikas mezglu rūpnīca” tika piedzīti viņiem par labu ar 2001. un 2002.gadā pieņemtiem tiesas spriedumiem.

Pieņemamības stadija:

Valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzēju sūdzība ir iesniegta novēloti, proti, neievērojot Konvencijā noteikto sešu mēnešu termiņu, jo sūdzība tika iesniegta tikai 2006.gadā, lai gan nacionālo tiesu spriedumi, par kuru neizpildi iesniedzēji sūdzējās, tika pieņemti jau 2001.gadā un 2002.gadā. Savukārt iesniedzēji uzskatīja, ka sūdzības iesniegšanas termiņš būtu aprēķināms, ņemot vērā, ka 2006.gadā viņi bija vērsušies Satversmes tiesā saistībā ar 2002.gadā pasludināto spriedumu, apstrīdot Civilprocesa likuma normas par izpildu darbību

²⁷ *Glavacka pret Latviju* (iesniegums Nr.17842/16), 2017.gada 23.maija lēmums, pasludināts 2017.gada 15.jūnijā.

²⁸ *Jaunzems un citi pret Latviju* (iesniegums Nr.29769/06), 2017.gada 20.jūnija lēmums, pasludināts 2017.gada 13.jūlijā.

atlikšanas, izpildu lietvedības apturēšanas, atjaunošanas vai izbeigšanas kārtības atbilstību Satversmei.

Attiecībā uz iesniedzēju sūdzību par 2001.gada tiesas sprieduma neizpildi Tiesa atzina, ka iesniedzēji ir acīmredzami nokavējuši sūdzības iesniegšanas termiņu. Attiecībā uz sūdzību par 2002.gada maija sprieduma izpildi, Tiesa konstatēja, ka lietas materiālos nav atrodams neviens tiesu izpildītāja lēmums saistībā ar šo spriedumu, uz kuru iesniedzēji bija atsaukušies savā pieteikumā Satversmes tiesai, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka process Satversmes tiesā būtu spējis sniegt atlīdzinājumu iesniedzējiem, panākot viņiem labvēlīgā tiesas sprieduma izpildi. Tiesa secināja, ka šajā lietā Satversmes tiesas galīgā nolēmuma datums nevar tikt ņemts vērā sešu mēnešu termiņa aprēķināšanai, tādējādi iesniedzēji pieteikumu Tiesā ir iesnieguši novēloti. Šī iemesla dēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka sūdzība nav pieņemama izskatīšanai pēc būtības.

26. Lietā *O.G. pret Latviju*²⁹ iesniedzējs savā 2007.gada 12.decembra sūdzībā apgalvoja, ka ir pieļauti Konvencijas 8.panta pārkāpumi. Iesniedzējs uzskatīja, ka viņam piemērotais medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis – ārstēšanās psihiatriskajā slimnīcā – pārkāpa viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, jo bija nesamērīgi bargs un pārāk ilgs (5 gadi un 6 mēneši). Tāpat iesniedzējs uzskatīja, ka viņam nebija nodrošinātas pietiekamas procesuālās garantijas, izvērtējot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa turpmāku nepieciešamību, proti, iesniedzējs personīgi nepiedalījās visās tiesas sēdēs, viņam nozīmēto aizstāvi viņš nebija saticis, un viņa sūdzības nacionālās tiesas neņēma vērā.

Pieņemamības stadija:

Saistībā ar iesniedzēja sūdzību par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu valdība uzskatīja, ka sūdzība ir acīmredzami nepamatota. Valdības ieskatā iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību ir bijusi nepieciešama un samērīga reakcija uz iesniedzēja veselības stāvokli, turklāt medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanas ilgums bija atkarīgs no iesniedzējam nepieciešamās ārstēšanas. Arī sūdzību par procesuālo garantiju trūkumu valdība lūdza atzīt par nepamatotu, norādot, ka iesniedzējs pats bija atteicies no juridiskās palīdzības vai arī nebija ieradies uz tiesas sēdi.

Vērtējot pirmo sūdzību, proti, par piemērotā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa ilgumu un samērīgumu, Tiesa atzina, ka ir notikusi iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz privāto dzīvi. Taču Tiesa atgādināja, ka iejaukšanās nav Konvencijas 8. panta pārkāpums, ja tā ir notikusi saskaņā ar likumu, tai ir leģitīms mērķis un tā ir nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā. Vērtējot lietas faktus, Tiesa konstatēja, ka medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis iesniedzējam tika piemērots, pamatojoties uz Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normām, un tādēļ atzina, ka iejaukšanās ir notikusi saskaņā ar likumu. Savukārt ņemot vērā iesniedzēja veselības stāvokli, tai bija arī leģitīms mērķis. Tiesa atzina, ka piemērotais medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis tika regulāri pārskatīts, ņemot vērā jaunāko informāciju par iesniedzēja veselības stāvokli. Tiesa īpašu uzmanību pievērta faktam, ka nacionālās tiesas grozīja piemēroto medicīniska rakstura piespiedu līdzekli no ārstēšanas slimnīcā uz ārstēšanu ambulatori, un, tiklīdz ārsti atzina, ka iesniedzēja veselības stāvoklis ir uzlabojies, tas tika atcelts. Šo apsvērumu dēļ šo iesniedzēja sūdzību Tiesa vienbalsīgi atzina par acīmredzami nepamatotu un tādēļ noraidāmu.

²⁹ *O.G. pret Latviju* (iesniegums Nr.4228/08), 2017.gada 5.septembra lēmums, pasludināts 2017.gada 28.septembrī.

Pievēršoties iesniedzēja sūdzībai par nepietiekamām procesuālajām garantijām šajā procesā, Tiesa norādīja, ka iesniedzēja sūdzības būtība ir jautājums, vai pastāvēja mehānisms, lai nodrošinātu, ka lēmumu pieņemšanas process ir taisnīgs un tiek nodrošinātas visas Konvencijas 8.pantā aizsargātās intereses. Pievēršoties izskatāmās lietas faktiem, Tiesa uzsvēra, ka iesniedzējam bija nodrošināta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, jo viņš gan pats piedalījās tiesas sēdē, gan viņa intereses pārstāvēja aizstāvis, kā arī bāriņtiesas pārstāvis. Tiesas ieskatā iesniedzējam bija pietiekamas iespējas sazināties ar nacionālajām tiesām nepastarpināti, un viņa viedoklis tika ņemts vērā. Tādējādi Tiesa atzina, ka iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību notika veidā, kas respektēja Konvencijas 8.pantā aizsargātās tiesības, un tādēļ arī šo iesniedzēja sūdzību Tiesa vienbalsīgi atzina par acīmredzami nepamatotu un noraidīja.

27. Lietā *Mertena pret Latviju*³⁰ iesniedzēja savā 2008.gada 6.jūnija iesniegumā sūdzējās par Konvencijas 6.panta 1.punkta iespējamo pārkāpumu, jo uzskatīja, ka krimināllietas izskatīšana pret viņu laika posmā no 2001.gada jūnija līdz 2008.gada februārim bija nesamērīgi ilga.

Pieņemamības stadija:

Izskatot iesniedzējas sūdzību, Tiesa vispirms vērtēja valdības izvirzīto argumentu, ka iesniedzēja nav izsmēlusi nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo krimināllietas izskatīšanas laikā viņa ne reizi nebija izmantojusi iespēju sūdzēties tiesai par tiesvedības ilgumu. Tiesa atgādināja, ka pienākums pierādīt, ka iesniedzējas neizsmeltie tiesību aizsardzības līdzekļi ir efektīvi, teorētiski un praktiski pieejami, un sniedz saprātīgas izredzes uz panākumiem, gulstas uz valsti. Ja valsts šo pienākumu ir izpildījusi, tad iesniedzējai ir pienākums pierādīt, ka viņa šos līdzekļus ir izmantojusi vai izskatāmās lietas faktu kontekstā šie līdzekļi ir neefektīvi vai neadekvāti, un tādēļ tie nav jāizmanto.

Tiesa atsaucās uz lietu *Trūps pret Latviju*,³¹ kurā tika izvērtēts Kriminālprocesa likuma 14.pantā radītais kompensējošais mehānisms gadījumā, ja netiek nodrošināta kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā laikā. Tiesa atzina, ka valdība ir izpildījusi savu pienākumu pierādīt, ka iesniedzējai bija pieejams efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis. Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka iesniedzēja ne reizi procesa gaitā nebija sūdzējusies nacionālajām tiesām par tiesvedības ilgumu un arī Tiesai nebija sniegusi konkrētus argumentus, lai pārliecinātu par to, ka viņai tas nebija jādara. Tādēļ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka iesniedzēja nav izsmēlusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības nacionālā līmenī, un noraidīja sūdzību kā nepieņemamu izskatīšanai pēc būtības.

Iesniedzēja sūdzējās arī par citu Konvencijas pantu iespējamiem pārkāpumiem, uzskatot, ka viņa ir cietusi no diskriminācijas, kā arī to, ka krimināllietas izskatīšana kopumā nav bijusi taisnīga, taču Tiesa uzskatīja, ka lietas materiāli neatklāj šādus Konvencijas pārkāpumus, vienbalsīgi noraidot šīs iesniedzējas sūdzības kā nepieņemamas izskatīšanai pēc būtības.

-Teksta beigas-

³⁰ *Mertena pret Latviju* (iesniegums Nr.32983/08), 2017.gada 10.oktobra lēmums, pasludināts 2017.gada 9.novembrī.

³¹ *Trūps pret Latviju* (iesniegums Nr. 58497/08), 2012.gada 20.novembra lēmums.